

ספר

ש ל ח נ ש מ ו א ל

וענפיה

הלכה

שורשי

אחרונים עד
אחרוני דורנומרחן השלחן ערוך
והרמ"אמקרא, משנה, גמרא
ראשונים

על סדר השלחן ערוך

הלכות פסח

סימנים: תכ"ט – תצ"ד

עם פסקי הרב יעקב יוסף זצ"ל

הספר מביא בשורשי הלכה את מקורות הדינים: מקרא, משנה, גמרא וראשונים (מהבית יוסף) ומראה את השתלשלות ההלכה (שו"ע והרמ"א) מתוך המקורות. משם בענפי ההלכה מובאים האחרונים ואחרוני האחרונים (המפרשים על הדף, כולל פתחי תשובה) עד תשובות אחרוני דורנו, והכל בצורה בהירה וקלה להבנה. בנוסף תמצא בסוף הספר מבחני הסמכה לרבנות.

נערך בס"ד על ידי:

שמואל בן ר' שלום אהרן חיים ירושלמי

שנת התשפ"א ירושלים.

ניתן לראות דוגמיות הספרים:

באתר ודיברת: <https://vedibarta.org/yerushalmi.html> בצורה מרוכזתאו באתר סמיכה לרבנות <http://www.smicha.co.il>

או ב google שולחן שמואל vedibarta

וכן ניתן להוריד מהאתר סיכומי אבן עזר וחושן משפט

S2079395@GMAIL.COM

חשוב מאוד !!

הסבר על אופן כתיבת הספר

- שו"ע וחרמ"א: "מצווה על היורשים לפרוע חוב אביהם". "עד שיפרעו לו" (יורשי ראובן):
לשון מדויקת של השו"ע והרמ"א. עם דברי הסבר קצרים (יורשי ראובן).
- הפניות א.ב.: באופן שיש תמצא נקודות הפניה (א.ב.): אף: שורשי הלכה ואנפי הלכה.
- מקורות: [בעל התרומה והרא"ש]: בסוף כל הלכה יופיע מקור ההלכה.
- ❖ שורשי הלכה (המקורות) כאן תמצא את מקורות השו"ע והרמ"א, מהמכארה והראשונים כפי שכתבו במית יוסף
- ❖ ענפי הלכה (האחרונים) כאן תמצא את דעות האחרונים ואחרוני האחרונים של השו"ע והרמ"א.
- הערה: 1: הרחבת הנושא בהצרה 1. למטה בסוף הדף.
- הסימונים: ✓ (מודגש) - כן פסק שו"ע. ✓ (לא מודגש) - כ"ס הרמ"א
- ר"ת שכיחים: רי"ו - רבינו ירוחם. נו"ב - נודע ביהודה. פת"ש - פתחי תשובה. ה"ה - הרב המגיד, או הוא הדין. כ' - כתב. בת' - בתשובה. צ' - צריך. א"צ - אין צריך. ע"ש - עיר שושן או עיין שם. נמ"י - נימוקי יוסף. מחב"ר - מחזיק ברכה. מאמ"ר - מאמר מרדכי. כנה"ג - כנסת הגדולה, שכנה"ג - שיורי כנסת הגדולה.

כל הזכויות שמורות למחבר

ניתן להשיג את הספרי "שולחן שמואל" וספרי "מעגלי החיים"

במחיר מוזל, ליחידים ולקבוצות

אצל המחבר בטלפון: 02-5811133 בפלאפון: 054-8456-923

הערות והארות יתקבלו בשמחה לכתובת מעלות דפנה 133/3 ירושלים

תוכן עניינים – הלכות פסח

14	סימן תכ"ט: שאין נופלין על פניהם כל ניסן, ובו ב' סעיפים
17	סימן ת"ל: שבת הגדול, ובו סעיף אחד
18	
18	סימן תל"א: זמן בדיקת החמץ, ובו ב' סעיפים
22	סימן תל"ב: דין ברכת בדיקת חמץ, ובו ב' סעיפים
26	סימן תל"ג: בדיקת חמץ, ובו י"א סעיפים
35	סימן תל"ד: דינים הנוהגים תיכף אחר הבדיקה, ובו ד' סעיפים
40	סימן תל"ה: דין מי שלא בדק בליל י"ד, ובו סעיף אחד
41	סימן תל"ו: דין המפרש בים והיוצא בשיירא, ובו ג' סעיפים
47	סימן תל"ז: המשכיר בית לחבירו על מי חל חובת ביעור, ובו ד' סעיפים
51	סימן תל"ח: עכבר שנכנס למקום בדוק וככר בפיו, ובו ב' סעיפים
54	סימן תל"ט: דין מי שבדק ולא מצא מספר ככרות שהניח, ובו ד' סעיפים
59	סימן ת"מ: דין חמצו של נכרי שהופקד אצל ישראל, ובו ד' סעיפים
64	סימן תמ"א: דיני מי שהלווה על חמץ, ובו ב' סעיפים
67	סימן תמ"ב: דין תערובת חמץ, ובו י"א סעיפים
77	סימן תמ"ג: דין חמץ בערב פסח לאחר שש, ובו ג' סעיפים
81	סימן תמ"ד: דין ערב פסח שחל להיות בשבת, ובו ח' סעיפים
87	סימן תמ"ה: דין ביעור חמץ, ובו ג' סעיפים
90	סימן תמ"ו: דין מי שמוצא חמץ בתוך המועד, ובו ד' סעיפים
93	סימן תמ"ז: דיני תערובת חמץ בתוך הפסח, ובו י"ב סעיפים
113	סימן תמ"ח: דין חמץ שעבר עליו הפסח, ובו ז' סעיפים
122	סימן תמ"ט: דין חמץ שנמצא בחנות ישראל והפועלים אינם יהודים או בהפך, ובו סעיף אחד
123	סימן תנ"נ: דין ישראל ואינו יהודי שיש להם שותפות, ובו ז' סעיפים
129	סימן תנ"א: דיני הגעלת כלים, ובו כ"ז סעיפים
169	סימן תנב: דין זמן הגעלת הכלים ובו ז' סעיפים
179	סימן תנ"ג: דיני החיטים וטחינתם למצות, ובו ט' סעיפים
189	סימן תנ"ד: באיזה מזה אינו יוצא ידי חובתו, ובו ד' סעיפים
194	סימן תנ"ה: דין מים שלנו, ובו ו' סעיפים
201	סימן תנ"ו: דין שיעור כמות לישת המצות, ובו ג' סעיפים
204	סימן תנ"ז: דין הנהגת החלה בעיסת מזה, ובו ב' סעיפים
208	סימן תנ"ח: דין מצווה ללוש המצה בע"פ, ובו סעיף אחד
210	סימן תנ"ט: דין מקום וסדר לישת המצות, ובו ו' סעיפים
218	סימן ת"ס: דיני מצת המצווה, ובו ז' סעיפים

223.....	סימן תס"א: דיני אפיית המצה, ובו ה' סעיפים.....
231.....	סימן תס"ב: דין מי פירות אם מחמיצין, ובו ז' סעיפים.....
237.....	סימן תס"ג: אם מותר לחרוך שני שבלים יחד ודיני כרמל, ובו ג' סעיפים.....
239.....	סימן תס"ד: חרדל שנתערב בתוכו קמח, ובו סעיף אחד.....
240.....	סימן תס"ה: דיני מורסן בפסח, ובו ג' סעיפים.....
243.....	סימן תס"ו: אם הרוק ומי רגלים ודומיו מחמיצים, ובו ו' סעיפים.....
250.....	סימן תס"ז: חיטים שנפל עליהם מים ותבשיל שנמצא בו חיטה, ובו ט"ז סעיפים.....
266.....	סימן תס"ח: שלא לעשות מלאכה בערב פסח אחר חצות, ובו י' סעיפים.....
274.....	סימן תס"ט: שלא ליחד בשר לפסח, ובו סעיף אחד.....
275.....	סימן ת"ע: שהבכורות מתענין בע"פ, ובו ג' סעיפים.....
277.....	סימן תע"א: ערב פסח אחר שעה עשירית אסור לאכול פת, ובו ג' סעיפים.....
281.....	סימן תע"ב: דיני הסיבה וארבע כוסות, ובו ט"ז סעיפים.....
290.....	סימן תע"ג: דיני כוס ראשון וסדר הפסח עד כוס השני, ובו ז' סעיפים.....
303.....	סימן תע"ד: על כוס שני אין מברכין, ובו סעיף אחד.....
304.....	סימן תע"ה: יתר דיני הסדר, ובו ז' סעיפים.....
312.....	סימן תע"ו: מנהג אכילת צלי בליל פסח, ובו ב' סעיפים.....
314.....	סימן תע"ז: דיני אכילת האפיקומן, ובו ב' סעיפים.....
317.....	סימן תע"ח: שלא לאכול אחר אכילת האפיקומן, ובו ב' סעיפים.....
319.....	סימן תע"ט: ברכת המזון על כוס שלישי, ובו סעיף אחד.....
321.....	סימן ת"פ: סדר כוס רביעי, ובו סעיף אחד.....
322.....	סימן תפ"א: שלא לשתות אחר ארבע כוסות, ובו ב' סעיפים.....
324.....	סימן תפ"ב: מי שאין לו מצה שמורה, ובו סעיף אחד.....
325.....	סימן תפ"ג: דין מי שאין לו יין, ובו סעיף אחד.....
327.....	סימן תפ"ד: דין מי שרוצה לעשות הסדר בהרבה בתים, בו סעיף אחד.....
329.....	סימן תפ"ה: דין מי שנשבע שלא לאכול מצה, ובו סעיף אחד.....
330.....	סימן תפ"ו: כמה הוא כזית, ובו סעיף אחד.....
331.....	סימן תפ"ז: סדר תפלת ערבית של פסח, ובו ד' סעיפים.....
334.....	סימן תפ"ח: סדר תפלת שחרית של פסח, ובו ג' סעיפים.....
337.....	סימן תפ"ט: סדר תפלת ליל שני של פסח וספירת העומר, ובו י' סעיפים.....
347.....	סימן ת"צ: סדר תפלת יום שני ותפלת חולו של מועד, ובו ט' סעיפים.....
352.....	סימן תצ"א: סדר הבדלה במוצאי יו"ט, ובו ב' סעיפים.....
354.....	סימן תצ"ב: דין תענית בה"ב אחר, ובו סעיף אחד.....
355.....	סימן תצ"ג: דינים הנוהגים בימי העומר, ובו ד' סעיפים.....
359.....	סימן תצ"ד: סדר תפלת חג השבועות, ובו ג' סעיפים.....
363.....	שאלות ממבחני הרבנות.....

הלכות פסח

סימן תכ"ט: שאין נופלין על פניהם כל ניסן, ובו ב'

סעיפים

הנושאים שבסימן זה:

סעיף א: שואלים בהלכות פסח 14

סעיף ב: תענית ונפילת אפיים בניסן 15

סעיף א: שואלים בהלכות פסח

סעיף א: א. שואלין בהלכות פסח קודם לפסח ל' יום.

ב. הגה: ומנהג לקנות חיטים לחלקן לעניים לאורך פסח. וכל מי שדר בעיר י"ב חודש כריך ליתן לזה (א"ז).

❖ שורשי הלכה (המקורות)

א. פסחים (ו.): תניא – שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח ל' יום, רשב"ג אומר: שתי שבתות. מאי טעמא דתנא קמא? שהרי משה עומד בפסח ראשון ומזהיר על הפסח שני. וטעמא דרשב"ג? שהרי משה עומד בראש החדש ומזהיר על הפסח. ואילו בתענית (לב:): משה תיקן להם

לישראל שיהו שואלין ודורשין בהלכות פסח בפסח, הלכות עצרת בעצרת, הלכות חג בחג (ולא לפני החג). וקשיא בין לחכמים בין לרשב"ג?
ותירץ הר"ן: דורשים לא לומר שמחוייבים לדרוש, אלא לעניין תלמיד ששואל תוך ל' לפסח, דינו ששואל כהלכה.
ועי"ל – שאני פסח כיון שדיניו מרובים ויש הלכות קורבן פסח, לכן מקדימים ל' יום, מה שאין כן בשאר החגים שדי בחג

עצמו.

כ"כ יביע אומר (ב, כה): ולכן מותר להמשיך לימודו הרגיל כל ל' יום. ורק שואלין בהלכות פסח כל ל', והוי שואל כעניין.

ב. "לקנות חיטים"

שכה"ג (ב): אף ת"ח חייב לקנות חיטים כיון שהוא כמו צדקה. כ"כ שלחן גבוה ור"ז.

כה"ח – כיון שיפה ללב (ב) הביא בזה מחלוקת, יכול ת"ח לפטור עצמו ולומר קי"ל כמאן דפוטור.

משנ"ב (ד): ובמדינותינו המנהג לחלק להן קמח (במקום חיטים) שעי"ז מקרב הנייתה טפי.

"י"צ חודש"

משנ"ב (ה): ואם אנו רואים שנכנס בעיר ע"ד להשתקע שם, לאלתר חייב (מב"מ ז:). כתבו האחרונים בשם סמ"ק – דהאידנא נוהגים בכל הצדקות בין לענין בעה"ב בין לענין העניים בל' יום. וכתב ביו"ד (רנו) – שאף עני חייב לתת.

מ"א (ג): ג"ל דעני שאינו דר פה ל' יום מ"מ מחויבים ליתן לו לאכול מצה אלא שאין נותנים לו חיטים.

ועי"ל – כיון שבפסח יש קורבן פסח שצריך לבודקו ממומים, לכן צריך לדרוש להם ל' יום קודם בהלכות הקורבן ולקחתו.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

א. "שואלים... ל' יום"

ב"ח: אף בעצרת ובחג צריך לדרוש ל' יום קודם החג. כ"כ מ"א (א), פר"ח. מיהו הגר"א כ' – שבעצרת מספיק מר"ח. ובמחזורים – עכשיו בגלות שאין לנו קורבנות סגי לדרוש בשבת שלפני פסח. כ"כ מהרי"ל (ב"ח – טעמו כיון שהעם מתאספים מהכפרים רק בשבת הגדול).

כ"כ מ"א (א) – עכשיו נוהגים לדרוש רק בשבת הגדול להורות העם דרכי ה' והמעשה אשר יעשו (ולא בפלפל).

שואלים (ודורשים)

■ הגרסא בגמ' שלנו – שואלין ודורשין. כ"כ העיטור, או"ז, השאילתות והטור. כ"ה ברש"י, תוס ועוד.

■ אמנם גרסת הרי"ף – שואלין בהלכות פסח. כ"ה בע"ז, סנהדרין, וכ"כ שו"ע ועוד.

סעיף ב: תענית ונפילת אפיים בניסן

סעיף ב: א. אין נופלין על פניהם בכל חדש ניסן, ואין אומרים צדקתך בשבת במנחה, ואין מספידין בו. ואין מתענין בו להזכיר בצבור, והבכורות מתענין בו בערב פסח. ב. הנה: גס אין אומרים כדוק הדין בכל חדש ניסן.

ג. ונהגו שאין מתענין בו תענית כלל, אפילו יום שמת בו אביו או אמו. אבל תענית

חלום, מתענין.

ד. ואין אומרים מזמור לתודה ואל ארך אפים ולמנחם בערב פסח ולא זיו"ט, [מנהגים].

ה. ונוהגין להרבות קלח באכילה וסתייה ביום אחר החג, והוא אסור חג [גמרא ורש"י פרק לולב].

❖ שורשי הלכה (המקורות)

א. הטור: מצאתי כתוב – מר"ח ניסן עד אחרי אסרו חג אין נופלין על פניהם לא ביום ולא בלילה. ואין אומרים צדקתך צדק במנחה בשבת, ואין מתענין, ואין מספידין. וטעמו (פ"ק דמסכת סופרים) – מפני מה אין מתענין בניסן? מפני שבאחד בניסן הוקם המשכן, וי"ב נשיאים הקריבו קורבנם בי"ב יום, וכל אחד עשה ביומו יו"ט, ואין מתענין בו עד שיעבור ניסן. והוסף הב"י ע"פ הרוקח – גם לעת"ל בית המקדש יבנה בניסן, וז' ימי חנוכה הבית תהיה אחר יו"ט לפי שאין מערבים שמחה בשמחה, ונמצא שכל ניסן אין מתענים חוץ מתענית בכורות.

ב"י: שהבכורות מתענין בערב פסח – הטעם לזכר הנס שנעשה להם שמתו בכורי מצרים וניצולו הם.

ב. ד"מ (ב): וכתב במנהגים שאין אומרים צידוק הדין בכל ניסן (כי כל מקום שאין אומרים צדקתך אין אומרים צידוק הדין).

ג. תענית בחודש בניסן

במסכת סופרים – אין מתענים בניסן. כ"פ בשו"ע בלשון "ואין מתענין בו להזכיר בצבור" (שמשמע שרק תענית ציבור לא

מתענים).

יוד"מ (ג) – ואין המנהג כדבריו אלא אין מתענין בו כלל, אפילו יום שמת בו אב או אם, אבל תענית חלום מתענין דלא עדיף משבת ויו"ט.

ד. ד"מ (ד): במנהגים כתב – שבערב פסח אין לומר מזמור לתודה וכל שכן בחוה"מ.

ה. ד"מ (ב): איתא בסוכה (מה): – כל העושה איסור לחג באכילה ושתייה מעלה עליו הכתוב כאילו בנה מזבח והקריב עליו קרבן. ופירש רש"י: אסור לחג – אגודה לחג. באכילה ושתייה – שקורא לחג עונג במאכל ומשתה, ויש אומרים יום שלאחר החג.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

א. "אין נופלין על פניהם"

של"ה (קמז): וטוב לקרות בכל יום פרשת הנשיא של אותו יום, כי הדבר מושך שפע רוחניות. וביום י"ג יקרא פרשת בהעלותך עד וכן עשה את המנורה שהוא כנגד שבט לוי.

מועד לכל חי (א, ב) – וטוב שיתן אחר הקריאה פרוטה בעד מנוחת אביו או אמו, כי יש סוד בדבר. כ"פ כה"ח.

"ואין אומרים צדקתך בשבת במנחה"

מאמ"ר: לפי שיטת מרן אומרים צידוק הדין בניסן.

ג. "אצל תענית חלום, מתענין"

משנ"ב (יא): ואין צריך למיתב תענית לתעניתו בחודש אייר (כמו מי שהתנה בשבת, כדלעיל תי"ח).

ד. "ואין אומרים מזמור לתודה"

מ"א (ז): טעמו – שלחמי תודה היו חמץ ואין קרבים אפילו בערב פסח, שמא שיבואו לידי נותר.

וילקוט יוסף (עמ' שמ"ד) – ומנהגנו לומר מזמור לתודה אפי' בערב פסח. מכל מקום אין אומרים יענך ה' ביום צרה, ולא תפילה לדוד.

משנ"ב (ח): גם אין אומרים בחודש ניסן יהי רצון שאחר קריאת התורה, ואין מזכירין בו נשמות, וגם צדוק הדין והקדיש שאחריו אין אומרים.

"ואין מתענין בו להזכיר בצבור"

האם מתענים תענית יחיד בניסן? לפי מרן – רק תענית ציבור לא מתענים (שכתב "להזכיר בציבור"), אבל תענית יחיד מותר. כ"כ שכנה"ג, מ"א (ב) בדעת מרן, ופר"ח ובית יהודה.

אבל הרמ"א כ' – שאסור להתענות כלל (אף תענית יחיד). כ"כ חק יוסף, גר"ז, ח"א. כ"פ משנ"ב שכן הוא המנהג.

ב. "אין אומרים כדוק הדין"

סימן ת"ל: שבת הגדול, ובו סעיף אחד

סעיף א: שבת שלפני פסח נקרא שבת הגדול

סעיף א: א. שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול, מפני הנס שנעשה בו.

ב. הגה: והמנהג לומר במנחה ההגדה, מתחלת עזדים היינו עד לכפר על כל עונותינו, ופוסקים לומר ברכי נפשי (מנהגים).

❖ ענפי הלכה (המקורות)

א. "שבת הגדול"

קשה: למה לא עשו י' בניסן ליו"ט שהרי נעשה בו הנס?

■ **הב"ח והט"ז (א)** כ' – שלפי שבעשירי נעשה נס נוסף, שעלו מהירדן, ואם יקבעו יו"ט יבואו לטעות שעל נס זה נקרא שבת הגדול.

■ **מ"א (א)** כ' – שאפשר מפני שקבעו בו תענית שמתה בו מרים.

עמודי שמים (ב, עו): ובשבת זו דורש הרב בציבור להודיע הדינים השייכים לפסח. ואם חל שבת הגדול בע"פ מקדימים דרשת השבת הגדול לשבת קודמת (ילקוט יוסף).

יחווה דעת (א, ג): הפטרת שבת הגדול "וערבה".

א. "לומר במנחה ההגדה"

משנ"ב (ב): לפי שהיתה בו התחלת הגאולה והניסים ואפילו אם חל שבת הגדול בע"פ שאז דורשין בשבת הקודם (לבוש והט"ז). מכל מקום הגר"א – תמה על המנהג. וכ"ה במור וקציעה וכנה"ג.

א. טור: שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול. והטעם לפי שנעשה בו נס גדול, שפסח מצרים מקחו בעשור, ופסח שיצאו ישראל ממצרים היה ביום ה', נמצא שעשור לחודש היה ביום השבת, ולקחו להם כל אחד שה לפסחו וקשר אותו בכרעי מטתו, ושאלום המצריים למה זה לכם והשיבו לשחטו לשם פסח, והיו שינייהם קהות על ששוחטין את אלהיהן ולא היו רשאים לומר להם דבר, ועל שם אותו הנס קורין אותו שבת הגדול.

תוס' – ובאותה שבת נתקבצו בכורי מצריים כששמעו שיהרגו הבכורות, ונלחמו במצריים, דכתיב "מכה מצרים בבכוריהם". על כן קוראים אותו שבת הגדול.

ב. ד"מ (א): במנהגים כתב שבמנחה בשבת אומרים עבדים היינו עד לכפר על כל עוונותינו, אפילו חל בארבעה עשר. ואין אומרים בו ברכי נפשי.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

סימן תל"א: זמן בדיקת הוזמין, ובו ב' סעיפים

הנושאים שבסימן זה:

סעיף א: בדיקת חמץ בליל י"ד..... 19

סעיף ב: לא יתחיל מלאכה או לימוד כשהגיע זמן בדיקה.....20

הקדמה

א. ביטול חמץ:

פסחים (ד.): בדיקת חמץ מדרבנן, דמדאורייתא סגי בביטול בעלמא. (רש"י – מדכתיב "תשביתו" ולא כתב תבערו, אלמא השבתה בלב).

ב. הפקר חמץ:

הר"ן: אף שהפקר בלב לא מהני בעלמא, וצריך להוציא מפיו, שאני חמץ שאינו ברשותו ועשאו הכתוב ברשותו, לא ניחא ליה שיהיה ברשותו ולכן בגילוי הדעת סגי אפי' לחמץ ידוע.

ג. בדיקה וביעור חמץ:

כתב הב"י בדעת הטור – שמהתורה אין אלא ביטול, ובדיקה וביעור אינם מהתורה כלל. אבל הר"ן כתב – שניהם מהתורה, או שיבטלנו בלב או שיבדוק ויעברנו. ולפי הרמב"ם – צריך לעשות שניהם מהתורה. לחמץ ידוע – ביעור, לשאינו ידוע – ביטול. (ישנה גרסה אחרת ברמב"ם שרק ביטול מהתורה וכמו דעת הטור. כ"כ סמ"ג).

סעיף א: בדיקת חמץ בליל י"ד

סעיף א: *בתחילת ליל י"ד בניסן בודקים את החמץ לאור הנר, בחורין ובסדקין, בכל המקומות שדרך להכניס שם חמץ.

❖ שורשי הלכה (המקורות)

הר"ן והר"י כתבו בשם ראב"ד – שצריך לבדוק בכניסת הלילה. כ"פ משנ"ב – פי' תיכף אחר יציאת הכוכבים, כדי שלא יתרשל או שלא ישכח (א"ר). ילקוט יוסף: זמן בדיקת חמץ 20 דקות אחר השקיעה.

*משנה פסחים (ב.): אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר. כל מקום שאין מכניסין בו חמץ – אין צריך בדיקה. הגמ' (ז:) לומדת מהקש פסוקים שהבדיקה דווקא לאור הנר.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

הסיבות לבדיקה

ושם (ד.): נבדוק מצפרא? אמר רב נחמן בר יצחק בשעה שבני אדם מצויין בבתיהם, ואור הנר יפה לבדיקה. ופרש"י ואור הנר יפה לבדיקה – בלילה אבל ביום מחשיך.

הטור ולבוש: מהתורה מספיק לבטל, וחכמים החמירו לבדוק ולבער, לפי שאדם רגיל בחמץ כל השנה, חיישינן שימצא קלוסקא נאה ויבוא לאוכלה בפסח. והוסיף משנ"ב (ב) – טעם נוסף, לפי שחששו שירע בעיניו כשיש לו חמץ בעד כמה אלפים להפקיר, ואף שבפיו יאמר שיהיה בטל והפקיר בלבו, לא כן יחשוב כן. וביאר המ"א (ב) – ומה שלא החמירו כן בשאר איסורים! שאני חמץ דלא בדילי מיניה כולי שתא. א"נ כיון שהחמירו עליו תורה לעבור בבל יראה, אם אינו מבטלו לכן החמירו עליו חכמים (תוס' רפ"ק).

"בתחילת ליל י"ד"

מ"א (א) – היינו קודם צאת הכוכבים מעט. כ"כ הב"ח. מכל מקום א"ר כ' – אחר צאת הכוכבים, כ"ד מרן שכתב "בתחילת". כ"ד הט"ז, וילקוט יוסף.

"לאור הנר"

סעיף ב: לא יתחיל מלאכה או לימוד כשהגיע זמן בדיקה

סעיף ב: א. יזהר כל אדם – שלא יתחיל בשום מלאכה ולא יאכל, עד שיבדוק. ואפילו אם יש לו עת קבוע ללמוד – לא ילמוד עד שיבדוק. ב. ואם התחיל ללמוד מבעוד יום, אין צריך להפסיק. ג. (ויס' אומרים שצריך להפסיק, וכן נראה לי עיקר).

ארבסר, דלמא משכא ליה שמעתיה ואתי לאימנועי ממצווה. ופרש"י: לא יפתח בעידנא – לא יתחיל בגירסא אם קבע עת לתורה בלילות לא יתחיל להתעסק

❖ שורשי הלכה (המקורות)

א. פסחים (ד.): האי צורבא מרבנן לא לפתח בעידניה באורתא דתליסר דנגהי

סימן תל"ג: בדיקת זמין, ובו י"א סעיפים

הנושאים שב

סימן זה:

- 26..... סעיף א: הבדיקה רק לאור הנר אף שבודק ביום
- 28..... סעיף ב: בדיקה באבוקה
- 28..... סעיף ג: בדיקה במקום שדרך להכניס חמץ
- 29..... סעיפים ד-ה: בדיקה בחורי הבית, גג ויציע
- 30..... סעיף ו: רפת, לול, אמצע החצר
- 31..... סעיף ז: חור שבין יהודי לגוי
- 32..... סעיף זז: כותל שנשתמש בו חמץ ונפל
- 33..... סעיף ט: בדיקת חמץ במרתף יין
- 34..... סעיף י: בדיקה בבתי כנסיות
- 34..... סעיף יא: המכבד חדרו בי"ג לא מהני במקום בדיקה

סעיף א: הבדיקה רק לאור הנר אף שבודק ביום

סעיף א: ^אהבדיקה צריך שתהיה לאור הנר ולא לאור הלבנה. ואם עבר ולא בדק ליל י"ד כשבודק ביום י"ד, לא יבדוק לאור החמה אלא לאור הנר (משום חורין וסדיקין – לבוש).

^בואכסדרה שאורה רב, אם בדקה לאור החמה דיו. וה"ה כנגד ארובה שבחדר.

לארבעה עשר בודק ארבעה עשר שחרית,
ואפילו ביום צריך בדיקה לאור הנר.

בדיקה בליל י"ג

כתב הר"ן: אם בא להקדים לבדוק ביום י"ג
אינו רשאי, שדרך לבדוק בלילה. לאפוקי

❖ **שורשי הלכה** (המקורות)

^אפסחים (ז:): תנו רבנן – אין בודקין לא
לאור החמה ולא לאור הלבנה ולא לאור
האבוקה אלא לאור הנר. אם לא בדק אור

הרז"ה שמתיר ביום י"ג לאור הנר.

כה"ח: הסכמת האחרונים שאם בדק ביום י"ג יחזור לבדוק בליל י"ד. וכ' משנ"ב – שמכל מקום לא יחזור לברך כיון שלפי הלק"ט (הובא במ"א סק"א) יצא ידי חובתו. וכ' משנ"ב (א) – שאכן אם בדק בליל י"ג לאור הנר שבליילה אור הנר יפה לבדיקה ונוזהר היטב שלא להכניס חמץ א"צ לחזור ולבדוק כן הסכימו רוב אחרונים.

ב. שם (ח.): אין בודקין לאור החמה – האי אור החמה היכי דמי, אילימא באכסדרה הא אמר רבא אכסדרה לאורה נבדקת, לא צריכא לארובה שבחדר, ודהיכא אי לבהדי ארובה היינו אכסדרה אלא לצדדין.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

א. "ואם עבר ולא בדק ליל י"ד"

מ"א (א): אבל לכתחלה אסור לבדוק ביום אפילו בבית אפל לאור הנר. כ"כ פר"ח, וכ"ה בב"י. וכ' חק יעקב (א) – שיבדוק בי"ד בשחרית שזרזים מקדימים למצוות. כ"כ א"ר.

ב. "ואכסדרה שאורה רב"

כ' המ"א (ב) – דהיינו הבנויה על גבי עמודים ואין לה כותל. והחק יעקב (ב) כ' – שהוא מקום שיש לה ג' דפנות וקירוי ואורה רב ע"י דופן רביעית שפתוחה לגמרי. כ"כ א"ר, הגר"ז ומשנ"ב.

"אם בדקה לאור החמה דיו"

הב"ח הביא ג' שיטות:

(א). רש"י והרי"ף – אף ביום י"ג יכול לבדוק באכסדרה לאור החמה.
(ב). רמב"ם – אפי' ביום י"ד יבדוק לכתחילה לאור הנר (כ"ד שו"ע). כ"כ סמ"ק וסמ"ק. כ"כ משנ"ב.
(ג). רי"ו – בי"ג לא יבדוק, אבל בי"ד יכול לבדוק אף לכתחילה לאור החמה. כ"ד הרא"ש.

אבל המ"א (ג) – פירש דברי השו"ע (הרמב"ם) שלכתחילה יבדוק בלילה לאור הנר, ובדיעבד שהגיע י"ד יכול לבדוק לאור החמה אף לכתחילה.
סיכום: כשבדק ביום י"ד –

■ מ"א (ג) – אף לכתחילה יכול לבדוק לאור החמה (וכדעת שו"ע והרמב"ם). כ"פ גר"ז.

■ הב"ח – אף ביום י"ד לכתחילה יבדוק לאור הנר. כ"כ ברכ"י בדעת השו"ע.

דין בית אחר שאורו רב

בגדי ישע (כח) בשם רי"ו – אעפ"כ בודקים רק לאור הנר.

ואילו הב"ח – אפשר לבדוק לאור החמה כמו באכסדרה. כ"כ גר"ז (לז).

"וה"ה כנגד ארובה שבחדר"

הלבוש – דווקא ארובה (חלון) שבגג. אבל הטור – אף נגד חלון שבכותל. כ"מ מהרמב"ם, כ"כ מ"א (ד).

ב"ח: וכל שהוא לא נגד הארובה מכל מקום, דינו כמצדדים, כ"מ מרש"י.

סעיף ב: בדיקה באבוקה

סעיף ב: א. אין בודקין לאור האבוקה אלא לאור הנר, ולא בנר של חלב, ולא של שומן, ולא של שמן, אלא בנר של שעווה.
ב. הגה: והוא יחיד, אבל סתי נרות ביחד, אפי' קלועים, דינס כאבוקה, [מהרי"ל בשם אגודה].

❖ שורשי הלכה (המקורות)

אם בדק באבוקה האם יצא בדיעבד?

- הב"ח כ' – שלפי הטעמים הנ"ל בדיעבד יצא. כ"כ הט"ז (ג).
- אבל המ"א (ה) כ' – שאף בדיעבד לא יצא, וצריך לחזור ולבדוק. כ"כ פר"ח. (ר"ז – מכל מקום לא יברך שנית).

"לא בחלב, שומן ושמן"

חק יוסף (ו): בכל הני בדיעבד הוי בדיקה. חלב שומן שמן ר"ת חש"ש. וסימנך חשש בעלמא. ובשעת הדחק שאין לו נר שעווה יבדוק באלו. כ"כ א"ר.
 יחווה דעת (א, ד): כשאין לו נר של שעווה יכול לבדוק בפנס חשמלי, ואף לברך. שהרי אין חשש לשריפה או לטיפטוף. ועוד שאפשר להכניסו לחורים ולסדקים.

א. פסחים (ז:): אין בודקים לאור האבוקה, אלא לאור הנר. וכ' הטור: טעמו כיון שאינו יכול להכניסה לחורים ולסדקים, וגם ירא שמא ישרף הבית ויהא טרוד ולא יבדוק יפה.
 הרא"ש והגמ"י: על כן נהגו באשכנז לבדוק בנר שעווה, אבל לא בנר של חלב שמא יטפטף על הכלים, ולא בשומן.

ג. ד"מ (ג): כתב מהרי"ל (הל' בדיקת חמץ עמ' לח סי' ו) בשם האגודה – אם הנר נעשה קליעות, דינו כאבוקה.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

א. "אין בודקין לאור האבוקה"

סעיף ג: בדיקה במקום שדרך להכניס חמץ

סעיף ג: בודק כל המקומות שיש לחוש שמא הכניסו בהם חמץ. ולכן כל חדרי הבית והעליות צריכים בדיקה. שפעמים אדם נכנס בהם ופתו בידו. אבל אוצרות יין שאין מסתפק מהם (ואם מסתפק בהם צריך בדיקה), וכן מתבן

וכיוצא בו, אינם צריכים בדיקה [גמ' שם].

❖ שורשי הלכה (המקורות)

הטור: ובודק בכל המקומות שיש לחוש שמא הכניסו בהן חמץ, כגון אוצרות יין שמסתפקין מהן, שפעמים אדם נכנס בהן ופתו בידו (הוא מפסחים ת.). והוסיף הטור – מטעם זה כל חדרי הבית

והעליות צריכין בדיקה.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

משנ"ב (יג): שיש לחוש – פי' לא מיבעיא מקומות שמשתמשין בהן חמץ פשיטא דצריך בדיקה, אלא אפילו מקום שיש רק חשש שמא הכניס שם חמץ צריך בדיקה.

סעיפים ד-ה: בדיקה בחורי הבית, גג ויציע

סעיף ד: חורי הבית וזיזין הבולטים, מהכתלים, שאינם גבוהים הרבה ולא נמוכים הרבה – צריכים בדיקה. אבל הגבוהים שאין יד האדם מגעת שם, והנמוכים פחות משלשה טפחים – אינם צריכים בדיקה.

סעיף ה: גג היציע (בנין נמוך) והמגדל שגגיהם משופעים ומפני כך אין גגיהם ראויין לשום תשמיש, אינם צריכין בדיקה אפילו הם בתוך הבית.

❖ שורשי הלכה (המקורות)

פסחים (ט): תנו רבנן – חורי בית העליונים והתחתונים, וגג היציע, וגג המגדל... אין צריכין בדיקה. פרש"י: חורי הבית – שבכותל. העליונים והתחתונים – הגבוהים יותר מדאי והנמוכים יותר מדאי, ואין נוחין להשתמש – אין צריך לבדוק. וגג היציע – אף על פי שהוא נמוך, הואיל ומשופע – אין צריך לבדוק, אבל שאר גגין שלהן לא היו משופעין (ולכן גגין שלנו שגגיהן שוה והדרך להשתמש שם צריך בדיקה – משנ"ב). גג המגדל – ארון של עץ, שנותנים לתוכו

כלים ואוכלים, תוכו צריך בדיקה ולא גגו. ✓ כ"פ הטור: וחורי הבית וזיזין הבולטין מן הכותלין שאין גבוהין הרבה ולא נמוכין הרבה צריכין בדיקה. אבל הגבוהין שאין יד האדם מגעת שם והנמוכין פחות מג' טפחים – אין צריכין בדיקה. ובירושלמי חשיב גבוהים למעלה מי' טפחים. ✓ ואינו נראה שעיקר תשמיש אדם הוא למעלה מי' אלא כדפרישית שאין יד האדם מגעת שם.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

"חורי הבית והזיזין"

פר"ח – ואם ידוע שהשתמש בהם חמץ בכל גוונא צריך בדיקה, שמא נפל שם חמץ. כ"כ הגר"ז (חי) – אבל חורים שברצפה אף קטנים צריך בדיקה שמא נפל שם חמץ.

משנ"ב (כ): ועל גבי התנורים שרגילין להשתמש שם צריך בדיקה ופשוט דגם בכל החורים שסביבותיהן צריך בדיקה.

גר"ז (יז): טעמו לפי דרך להשתמש בהם, ולפ"ז חורים קטנים מאוד או סדקים שאינם ראויים לשום תשמיש אין צריך בדיקה.

"והנמוכים פחות מיו"ט"

מ"א (א): ואם מצויים תינוקות (או תרנגולים – עט"ז) אף פחות מג"ט צריך בדיקה.

סעיף ו: רפת, לול, אמצע החצר

סעיף ו: רפת של בקר אינו צריך בדיקה, שאם היה שם חמץ הבהמות יאכלוהו. וכן לול של תרנגולים אינו צריך בדיקה, מפני שאם היה שם חמץ התרנגולים יאכלוהו.

ב. וכן אמצעה של חצר אינו צריך בדיקה, שאם היה שם חמץ העורבים ושאר עופות המצוים שם יאכלוהו. והני מילי מספק חמץ, אבל ודאי חמץ לא.

ג. הגה: אצל לקמן סימן תמ"ה סעיף ג' מבואר דמותר להסליך חמץ במקום שהעופות מכויים, כל שכן שאין צריך לזכור מסם אפילו חמץ ודאי, עד לאחר זמן איסורו.

דווקא במסתפק, אבל היה שם ודאי חמץ צריך בדיקה ואין לסמוך שעורבים יאכלוהו.

ג. ובהגמ"י (פ"ג אות כ) כתב – קודם זמן איסורו יכול להשליכו בכל מקום שהעורבים מצויים שם הואיל ועדיין לא נאסר בהנאה (ובהכי איירי ההיא דחצר אין צריך בדיקה), ואם ימצא חמץ אחר זמן איסורו אין להניחו שמה כדי שיקחוהו העורבים דעיקר ביעור חמץ הוא שריפה. כ"פ שו"ע לקמן (תמה-ג).

ענפי הלכה (האחרונים)

❖ שורשי הלכה (המקורות)

שם: רפת בקר, ולולין, ומתבן, ואוצרות יין, ואוצרות שמן – אין צריכין בדיקה. ופרש"י: ורפת בקר – שאם היה שם חמץ – הבהמות יאכלוהו. ולולין – מקום דירת תרנגולין.

ב. שם: אמר רבא – חצר אינה צריכה בדיקה, מפני שהעורבין מצויין שם.

כ' הר"ן – שדווקא באמצע החצר, אבל החורין צריך בדיקה. כ"פ הרמב"ם וסמ"ק. וכתב הסמ"ק – שבאמצע החצר אין צריך

סימן תל"ה: דין מי שלא בדק בליל י"ד, ובו סעיף

אחד

סעיף א: לא בדק בליל י"ד יבדוק אחר כך

סעיף א: ^אלא בדק בליל י"ד, יבדוק ביום י"ד באיזו שעה שיזכור מהיום. לא בדק כל יום י"ד, יבדוק בתוך הפסח. לא בדק בתוך הפסח, יבדוק לאחר הפסח, כדי שלא יכשל בחמץ שעבר עליו הפסח שהוא אסור בהנאה. ^בועל הבדיקה שלאחר הפסח לא יברך.

❖ שורשי הלכה (המקורות)

^אפסחים (י:): משנה – לא בדק אור ארבעה עשר – יבדוק בארבעה עשר, לא בדק בארבעה עשר – יבדוק בתוך המועד, לא בדק בתוך המועד יבדוק לאחר המועד. פירשו התוס' (ד"ה ואם) – בתוך המועד היינו מתחלת שבע עד סוף הפסח ולאחר המועד יבדוק כדי שלא יתערב לו חמץ של איסור בשל היתר ויאכלנו. כ"פ הרי"ף והרמב"ם. וכ' הב"י: ואף שאחר הפסח אסור מדרבנן עשו חיזוק לדבריהם כשל תורה להצריכו אף בדיקה. אבל רש"י פירש – שיבדוק לאחר המועד היינו לאחר הביעור עד שתחשך. משמע משתחשך ואילך לא יכול יותר לבדוק (הר"ן – דחיישינן שמא יאכלו).

^ברמב"ם: על הבדיקה שאחר פסח לא יברך. וביאר הרב המגיד – טעמו, שאחר

הפסח בודק להבדיל בין חמץ שעבר עליו הפסח לבין החמץ החדש, היאך יברך על ביעור חמץ. אבל בתוך הרגל שהוא מצווה שלא יראה שום חמץ ברשותו ודאי יש לו לברך.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

א. "יבדוק ביום י"ד"

חק יעקב (א): כל הבדיקות יעשו לאור הנר, שלא חילקו בין בדיקה לבדיקה. כ"מ מהפוסקים.

"יברך תוך הפסח"

הב"ח: ואף שביטל קודם הפסח ואינו עובר בבל יראה, צריך לבדוק תוך הפסח כדי שלא יכשל בחמץ שעבר עליו הפסח. כ"פ פר"ח.

האם ביו"ט בודק?

■ ב"ח – ביו"ט אינו בודק אף שלא ביטל קודם, שהרי לא יכול לשורפו. כ"כ

אם ביטל החמץ קודם הפסח האם צריך לבדוק בפסח?

ט"ז (ב) – א"צ לבדוק, כיון שאינו עובר. חק יעקב (ב) – אף שביטל קודם, צריך לבדוק בפסח, כיון שאסור באכילה ובהנאה אף שאינו עובר. כ"כ א"ר ור"ז.

ב. "הבדיקה שאחר הפסח לא יברך"

הרב המנוח: טעם הדבר –
(א). שאותו זמן אינו זמן ביעור ולא זמן איסור, ולכן אף שבדק לא מברך.
(ב). האיסור אחר הפסח הוא קנס ואין מברכים על קנס.
וכ"ה ברמב"ם: אבל על הבדיקה שתוך הפסח אף מברך. כ"כ סמ"ג.

שכנה"ג והע"ש. וכ"ה בהדיא בהרב המנוח – שאין לבדוק ביו"ט. והוכיח מלשון הגמ' "יבדוק תוך המועד", משמע בחוה"מ.

■ אבל הט"ז (א) – יבדוק אף שביטל קודם, דחיישינן שיבוא לאוכלו, ואם ימצא חמץ יכפה עליו הכלי. כ"כ מ"א (א), חק יעקב וחי אדם.

■ והפר"ח – מחלק, אם ביטל קודם לא יבדוק ביו"ט, ואם לא ביטל יבדוק.

כשבדק במועד או אחריו

מהר"א אזולאי בשם הגאונים – יבדוק רק בלילה. כ"כ ברכי' יוסף (ב).

אבל עולת שבת – יבדוק מיד שיזכר שלא בדק. כ"כ גר"ז (ב).

כה"ח (ב): להלכה אם יש ספק אם יש חמץ יבדוק מיד, אבל אם יודע שבתו נקי יבדוק רק בלילה.

סימן תל"ו: דין המפרש בים והיוצא בשי"רא, ובו ג' סעיפים

הנושאים שבסימן זה:

- סעיף א: המפרש לים מתי בודק החמץ.....41
- סעיף א: העושה ביתו אוצר.....43
- סעיף ב: כשדעתו לחזור לפני פסח.....45
- סעיף ג: ישראל היוצא מבית הגוי האם צריך לבדוק.....46

סעיף א: המפרש לים מתי בודק החמץ

סעיף א חלק 1: ^א. המפרש מיבשה לים או יוצא בשיירא, ואינו מניח בביתו

מי שיבדוק: תוך ל' יום – זקוק לבדוק. (ולא יצרך אז על ציבור חמץ) (שעדיין עיקר זמנה לא הגיע) (כל בו). קודם ל' יום – אינו צריך לבדוק. (וכסמגיע פסח יבטלנו) (סור).

^ב. ואם דעתו לחזור קודם הפסח – צריך לבדוק (ב"י – אפי' מר"ה) ואח"כ יצא, דחיישינן שמא יחזור ערב פסח בין השמשות ולא יהיה לו פנאי לבער...

❖ שורשי הלכה (המקורות)

^א. פסחים (ו.): ואמר רב יהודה אמר רב:

המפרש והיוצא בשיירא, קודם ל' יום – אין זקוק לבער, תוך ל' יום – זקוק לבער

^ב. אמר רבא: הא דאמרת קודם ל' יום אין זקוק לבער – לא אמרן אלא שאין דעתו לחזור, אבל דעתו לחזור – אפילו מראש השנה זקוק לבער.

הג' סמ"ק: דווקא המפרש לים או יוצא בשיירא (שהוא מקום רחוק ואין יודע מתי יחזור), אבל היוצא לדרך לא.

מיהו המ"א (ג) – הכל לפי העניין, ואפילו בדרך קרובה אם דעתו לחזור יום או יומים לפני פסח צריך לבדוק שמא יאחר בחזרתו.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

^א. "ואינו מניח בביתו מי שבדוק"

ב"ח: ואם מניח מי שיבדוק אין צריך בדיקה, ששלוחו של אדם כמותו.

ואם הניח אשתו

ב"ח: אין לסמוך על אשתו לכתחילה, וצריך לבדוק בעצמו. מיהו החק יעקב (י) – פשיטא שאין צריך לבדוק, שהרי הם יחזרו ויכניסו לשם חמץ. כ"כ הט"ז (א) – אלא אם כן סוגר הבית ואינו מניח שם שום אדם מכניס חמץ.

"תוך ל' זקוק לבדוק"

משנ"ב (ב): ואפילו אין דעתו לחזור כלל עד אחר הפסח ולא יראה החמץ שבביתו חייב לבדוק, דמאז והלאה חל עליו חובת הבדיקה.

ב"י (סמן תל"ג): זקוק לבדוק – ודווקא בלילה לפני יציאתו ולאור הנר. (מ"א א) – ואם שכח יבדו ביום י"ד.

הרב יעקב יוסף זצ"ל – ובודק בלא ברכה, מיהו אם בודק בליל י"ג יש לסמוך לברך.

ואם שכח לבדוק ויצא מביתו

(ביאור הלכה ד"ה זקוק לבדיקה)

מ"א (ה) – אפשר דצריך לחזור לביתו או לשלוח שליח שיבדוק.

ולפי הבית מאיר – בדיעבד מבטל חמצו ודיו. כ"כ חק יוסף.

ודעת הפר"ח דלעולם צריך לברך כיון דחייבוהו חכמים לבדוק. כ"כ ביאור הלכה שמצא בריטב"א שכ"ד הרא"ה.

"קודם ל' יום אין צריך לבדוק"

■ כ' הב"ח – שדווקא בספק חמץ, אבל אם יש ודאי חמץ בודק אף קודם ל'. כ"כ מ"א (ב).

■ אבל הב"י כ' בשם הר"ן – שאפילו ודאי חמץ אין צריך בדיקה קודם ל' יום. כ"כ הלבוש, פר"ח וא"ר.

ב. "דעתו לחזור לפני הפסח"

וואם כבר ביטל החמץ

■ כ' הלבוש – שאם כבר ביטל החמץ אף שדעתו לחזור אין צריך בדיקה. כ"כ הב"ח.
■ אבל פר"ח כ' – שאף שביטל החמץ, צריך בדיקה אם דעתו לחזור. כ"כ עולת שבת (א).

מסכם ביאור הלכה: כל זה בספק חמץ אבל אם יודע שיש שם חמץ ידוע כביצה ויותר משמע שאף הבית מאיר מודה למ"א שיחזור לביתו לבדוק. אלא אם כן יש הפסד גדול בדבר אם יחזור. כ"כ מגן האלף.

מתי מבטל החמץ?

■ ט"ז (ב) כ' – שמבטל כשיגיע הפסח בכל מקום שנמצא, כ"כ חק יעקב.
אך המ"א (א) כ' – כיון שחל עליו חובת בדיקה, יבטל מיד אחר הבדיקה. כ"כ חק יוסף (א). כ"ד הגר"א.

"ולא יצרך אז"

משנ"ב (יד): טעמו, כשבדוק בליל י"ד ולמחר מבער שייך לברך שהבדיקה התחלת ביעור. משא"כ כאן שלא יבערו מן העולם. כ"ד הלבוש. כ"מ מהמ"א והט"ז.

סעיף א²: העושה ביתו אוצר

סעיף א חלק 2: ^ב.וכן העושה ביתו אוצר: תוך ל' יום – זקוק לבדוק (ואפילו

אין דעתו לפנותו עד אחר הפסח שלא יראה החמץ בפסח אפ"ה חל עליו חובת הבדיקה), ואח"כ כונס אוצרו לתוכו. קודם ל' יום, אם דעתו לפנותו קודם הפסח צריך לבדוק ואח"כ עושהו אוצר, ואם אין דעתו לפנותו קודם הפסח אינו צריך לבדוק (דקודם ל' יום אין חל עליו חובת הבדיקה).

^ג.הגה: ואולר חיטים שיש חיטים מחומלים בקרקעית הצור, אם נעשה האולר ל' יום קודם הפסח – אינו זקוק לצער אלא מצטלו בלבו ודיו. ומיהו לאחר פסח כשמפנה האולר, אסור ליהנות מאותן חיטים. ואם אין שם חמץ ידוע אלא ספק – מותר למכור האולר כך ביחול. [תשובת הרשב"א א, סימן ע'].

❖ שורשי הלכה (המקורות)

ב. פסחים (ו.): אמר רבא: העושה ביתו אוצר: קודם ל' יום – אין זקוק לבער, תוך ל' יום – זקוק לבער. וקודם ל' נמי לא אמרן אלא שאין דעתו לפנותו לפני פסח, אבל דעתו לפנותו – אפילו קודם ל' יום נמי זקוק לבער.

ופרש"י: אוצר – שהכניס שם תבואה, ותחתיה חמץ, ואמרינן לקמן: חמץ שנפלה עליו מפולת – הרי הוא כמבוער. תוך ל' זקוק לבער – דלכתחלה לא זהו ביעורו. קודם ל' – לא חלה חובת ביעור עליו, וכי מטי ההיא שעתא – לא מחוייב, כדאמרן, דהא נפלה עליו מפולת.

ב"י: אותה מחלוקת רש"י ורמב"ם לעיל שייכת גם כאן, שלפי רש"י החשש שיפנה האוצר בפסח עצמו, ולפי הרמב"ם החשש שיתחיל לפנות סמוך לפסח עד פחות מג' טפחים ולא יגמור לפנותו, שאז חייב לבדוק.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

ב. "העושה ביתו אוצר"

מ"א (ד): פי' שנשתמש בו תחילה בחמץ (וספק יש חמץ) ואחר כך רוצה להניח שם עצים. אבל לרש"י והר"ן מיירי אף שיש בו ודאי חמץ תחתיו. כ"כ חק יוסף (יא). דרשות מהרי"ל: ואם לא בדק קודם צריך לפנות האוצר ולבדוק.

כ' המ"א (ה) – דאפשר אף היוצא בשרייה ששכח לבדוק שצריך לחזור או לשלוח שליח שיבדוק.

אמנם חק יוסף – חולק, מהשו"ע סעיף ב' שכתב: אם שכח ולא בדק יבטל כשיגיע פסח. משמע שא"צ לשלוח שליח. (כ"כ באור הלכה לעיל).

מקור חיים (ו) – ולכן נכון למכור המקום עם החמץ שבו לגוי לפני פסח.

"אין דעתו לפנותו... אין צריך

לבדוק"

■ כ' המ"א (ו) – שדווקא כשאין ידוע שיש חמץ, אבל ידוע שיש חמץ צריך לבדוק.

■ אבל חק יעקב (ג) כ' – שאף ידוע החמץ אין צריך בדיקה. כ"כ חק יוסף ומקור חיים.

ג. "סיק חטים מחומלים"

מ"א (ח): מיירי שהיו חטים מחומלים ואחר כך הניח אוצרו, אפילן הכי אין צריך בדיקה כיון שהיה קודם הפסח ל' יום. אבל הניח תחילה החטים ואחר נתחמצו אין צריך בדיקה אף תוך ל'. ומה עוד שיש ספק אם נתחמצו.

ת' הרשב"א (שם): ספק חמץ מותר למכור – לפי שיש ס"ס: שמא – לא נתחמצו, ושמא – נפסלו מאכילת הכלב.

"אסור ליהנות מלוחן חטים"

מ"א (ט): ואפי' למ"ד בחמץ שנפלה עליו מפולת דשרי כאן גרע, דהתם ממילא הוא שנמצא שלא היה בדעתו לפנות, אבל כאן דעתו לפנות בורו (הרשב"א).

סעיף ב: כשדעתו לחזור לפני פסח

סעיף ב: וי"א דקודם ל' יום שא"צ לבדוק היינו כשאין דעתו לחזור בתוך הפסח, ואף על פי שדעתו לחזור קודם הפסח או אחריו, אינו צריך לבדוק כיון שהוא קודם ל' (וכשיגיע פסח יבטלנו) (פי' כשלא בא לביתו קודם הפסח), אבל אם דעתו לחזור בתוך הפסח צריך לבדוק אפילו מראש השנה (ב"י – אפי' יוצא מיד אחר הפסח).

ב. ואם שכח ולא בדק – יבטל כשיגיע הפסח, ולא יברך על הבטול.

ג. הגה: גם אשתו תבדוק ותבטל צדיתו, לילמא יסכח לבטל במקום שהוא [כל בו].

וראוי להזכירה בזה כדי לצאת מידי ספק.

❖ שורשי הלכה (המקורות)

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

א. וי"א דקודם ל' יום

והלבוש השמיט י"א זה, דס"ל הלכה כסתם מרן, שאף שדעתו לחזור קודם הפסח צריך בדיקה (אף קודם ל'). כ"כ א"ר (ז) – כיון שכ"ד רוב הפוסקים כסתם מרן. **ב"י:** וי"א – זו דעת רש"י, שטעמו דלא חיישינן שיחזור בע"פ בין השמשות ולא יספיק לבדוק, כיון שדעתו לחזור קודם פסח מקדים, שיוכל לבדוק. כ"כ עולת שבת (ב).

וואם יוצא תוך ל'

מהשו"ע משמע – שצריך לבדוק לפני שיוצא, אף שדעתו לחזור קודם הפסח. כ"כ חק יעקב (י).

א.שם (ו.י): ... אבל דעתו לחזור – אפילו מראש השנה זקוק לבער (ראה לעיל שורשי הלכה סעיף א).

ונחלקו בפירוש "דעתו לחזור"

✓רש"י פי' – דעתו לחזור תוך הפסח, צריך לבדוק, דכשיבא בפסח לאו ברשותיה קיימא דליבטליה וכשראוהו עובר עליו (אבל דעתו לחזור לפני פסח אין צריך בדיקה). **כ"פ שו"ע.**

והרמב"ם כ' – שאף שדעת לחזור לפני פסח צריך לבדוק, שמא יגיע בע"פ בין השמשות. כ"כ הר"ן.

ב.טור: אם שכח ולא בדק יבטל כשיגיע הפסח. ואין צריך לברך כיון שעיקר הביטול בלבו (לאפוקי ב"ה).

ג. ד"מ (א*): כ' בכל בו (סי' מח ו ע"ד) – שאם אינו עושה כן מוטב שתבטל אשתו

רחוקה) לשאר דרכים, כאן כשחוזר בפסח עצמו אין לחלק, ובכל גוונא צריך בדיקה לפני שיוצא.

לאפוקי הט"ז (ה) בשם הג' סמ"ק שכתב – שאף היוצא תוך ל' אין צריך בדיקה, כיון שחוזר קודם הפסח.

חק יעקב (יב): אף שבסעיף א' חילקנו כמו הג' סמ"ק בין יוצא בשיירא (דרך

סעיף ג': ישראל היוצא מבית הגוי האם צריך לבדוק

סעיף ג': א. ישראל היוצא מבית הגוי תוך ל' יום ונכנס בבית אחר בעיר זו, או הולך לעיר אחרת – אינו צריך לבער בית הגוי שהרי יקיים מצות ביעור באותו בית אחר. אבל אם הוא מפרש או יוצא בשיירא ולא יכנס בפסח בבית, יש מי שאומר שחל עליו חובת הביעור כיון שהוא תוך ל' יום, וצריך לבער בית הגוי שהוא יוצא ממנו כדי לקיים מצות ביעור.
ב. (אף על פי שהגוי יכנס לבית בפסח. וי"א שאינו כריך כשנכנס בו הגוי) [טור].

❖ שורשי הלכה (המקורות)

"יש מי שאומר שחל עליו ביעור"
כה"ח (מו): כתב בלשון "יש" כיון שהטור והרמ"א חולקים שאין צריך בדיקה כיון שהגוי נכנס לבית.
מ"א (ט"ז): צריך לבער בית הגוי – משמע שאם היה בבית ישראל ויצא אין צריך לבער כיון שעל בעל הבית ישראל חל חובת הבדיקה. הוא הדין בבית גוי שנכנס אחריו ישראל אחר, שהאחר בודק והוא פטור.

א. אבי העזרי: ישראל היוצא מבית הגוי תוך ל' יום צריך לבער (שכבר נתחייב בבדיקה) אף על פי שהגוי יתן שם חמץ. והני מילי במפרש ויוצא בשיירא (שאין בית לבדוק) אבל אם נכנס הישראל בבית אחר בעיר הזאת או אפי' הלך לעיר אחרת בודק שמה, א"צ לבדוק בבית הגוי.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

ב. "שאין כריך בדיקה כשנכנס בו גוי"
כ"פ הט"ז (ז), פר"ח ור"ז. לאפוקי הב"ח העולת שבת וא"ר שפסקו כמרן.
מ"א (יז): אבל כשלא נכנס שם שום אדם אם הוא תוך ל' יום חל חובת בדיקה על

א.
מ"א (טו): כיון שהגוי נכנס לבית וזוכה גם בחמץ. וכ' הא"ר (יז) – שאף שלא יכנס לשם הגוי אין צריך בדיקה כיון שהוא בתו של גוי.

- ישראל. כ"כ חק יוסף והשיג על חק יעקב שהקשה על מ"א.
- אם מוכר הבית עם החמץ לגוי ביום י"ד
- כ' מקור חיים (ד) – שצריך בדיקה בליל י"ד שהרי מוכר ביום י"ד.
- אבל ת' בניין עולם (כ) כ' – שאין צריך בדיקה, שהרי המכירה היא הביעור. כ"כ ת' חתם סופר (קלא). כה"ח: וטוב שימכור כבר ביום י"ג.

סימן תל"ז: המשכיר בית לזבירו על מי זול

זובת ביעור, ובו ד' סעיפים

הנושאים שבסימן זה:

- סעיף א: מסירת המפתח קובעת לעניין הבדיקה.....47
- סעיף ב: חזקת בית ששכרו ביום י"ד.....48
- סעיף ג: המשכיר בית בחזקת בדוק ונמצא לא בדוק.....49
- סעיף ד: נאמנות איש וקטן על הבדיקה.....50

סעיף א: מסירת המפתח קובעת לעניין הבדיקה

סעיף א: המשכיר בית לחבירו לצורך י"ד וממנו ואילך וקנהו בא' מהדרכים ששכירות קרקע נקנה בו, אם עד שלא מסר לו המפתח חל י"ד – על המשכיר לבדוק, ואם משמסר לו המפתח חל י"ד – על השוכר לבדוק (אף שאין דעתו לכנוס לדור שם עד אחר הפסח – משנ"ב).

השוכר לבדוק.

❖ שורשי הלכה (המקורות)

- פסחים (ד.): תנינא – המשכיר בית לחבירו, אם עד שלא מסר לו מפתחות חל ארבעה עשר – על המשכיר לבדוק, ואם משמסר לו מפתחות חל ארבעה עשר על
- רש"י – מסירת המפתח הוא קניין השכירות. ומאז חל על השוכר לבדוק.
- ✓הר"ן – קניית שכירות כמו קניין קרקע

אבל לפי התוס' – כיון שהמפתח ביד השוכר התחייב לבדוק אף שעדיין לא קנה, כ"פ כסף משנה, לבוש בשם י"א. כ"פ חק יעקב לחומרה.

חק יעקב (א): דווקא במשכיר, אבל במכר אף שלא מסר המפתחות על הקונה מוטלת הבדיקה, כיון שאין למוכר שום זכות על הבית.

"ואם משמסר לו המפתח"

חק יעקב: ואם חזר והפקידו אצל המשכיר על המשכיר לבדוק כיון שעכ"פ בתחלת ליל י"ד היה בידו. והפר"ח כ' – שעל השוכר לבדוק כיון שהמשכיר כבר מסר לו המפתח ובידו לחזור וליטול מידו. מ"א (ג): על השוכר לבדוק – ויבטל ג"כ אף על פי שהחמץ של המשכיר מ"מ מסתמא הפקירו כשיצא ממנו.

(כסף שטר או חזקה) ולא מסירת המפתח, וכאן מיירי שכבר קנה בדרכים המקובלות. ולכן אם כבר קיבל השוכר המפתח חל עליו הבדיקה, ואם לא קיבל המפתח החיוב על המשכיר, שהרי הבית והחמץ שלו והשוכר לא נכנס בו כיון שאין לו מפתח. כ"כ הרב המגיד.

• **והתוס' – מיירי שעדיין לא נעשה קניין.** ולכן מי שהמפתח אצלו חייב בבדיקה, שהרי השני לא יכול להכנס לבית.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

א. "וקנהו באחד מהדרכים"

מ"א (א): שיטת מרן כהר"ן – אם עדיין לא קנאו אף על פי שהמפתח ביד השוכר – א"צ לבדוק, דהו"ל כמי שהפקיד מפתחו ביד אחר דאין הנפקד צריך לבדוק (כ"מ בד"מ לדעת הר"ן והמ"מ). כ"פ פר"ח.

סעיף ב: חזקת בית ששכרו ביום י"ד

סעיף ב: השוכר בית מחבירו בי"ד ואינו יודע אם הוא בדוק, אם הוא בעיר – שואלו אם בדוק, ואם אינו בעיר – חזקתו בדוק ומבטלו בלבו ודיו.

על ביעור חמץ, אפילו נשים אפילו עבדים אפילו קטנים. מאי טעמא מהימני, לאו משום דחזקתו בדוק? ודחו לה בגמרא. ופרש"י: כגון דליתיה להאי – משכיר למישייליה, ומיבעי לן לאטרוחי להאי שוכר לבדוק מספק, מאי? נאמנין על ביעור חמץ – להעיד בארבעה עשר שבדקו בעליו אמש. מאי טעמא נאמנין – הא לאו בני

❖ שורשי הלכה (המקורות)

פסחים (ד.): בעו מיניה מרב נחמן בר יצחק: המשכיר בית לחבירו בארבעה עשר, חזקתו בדוק או אין חזקתו בדוק? למאי נפקא מינה, שישאל אותו? דליתיה להאי דלשוליה. אמר רב נחמן בר יצחק תניתוה: הכל נאמנים

"השוכר בית מחבירו"

עולת שבת (ב): ר"ל או ביום י"ד או בתוך ליל י"ד לאחר שכבר עבר זמן שהיה יכול המשכיר לבדוק ביתו באותו זמן. כ"כ חק יעקב ואליהו זוטא ושאר אחרונים.

"שואלו אם בדקו"

ביאור הלכה: ישאלנו אם בטלו, מכל מקום אם לא שאל יכול לסמוך שגם בטל.

"ומבטלו בלבו ודיו"

ביאור הלכה: הטעם שצריך לבטל – כיון שהגמרא נשארה בספק, וכשמבטל הוי רק מדברנן וספקו לקולא.

אסהודי נינהו, לאו משום דבלאו אמירה דידהו נמי מחזקינן ליה בדוק.

הר"ן: נקטינן כרב נחמן בר יצחק שחזקתו בדוק, מיהו אם המשכיר בעיר צריך לשאלו ואין לסמוך על החזקה. כ"פ הרמב"ם והרא"ש דחזקתו בדוק, ודלא כהגמ"י שכתבו דר' אליעזר ממיץ ושאר גאונים חולקים, שכל תיקו דאיסורא לחומרא ואפילו בשל סופרים.

[ב"י: וא"ת נסמוך על החזקה אף כשהמשכיר כאן, כמו בבהמה שלא בודקים כל י"ח טרפות אף שאפשר לבדוק? וי"ל – שבהמה בחזקת כשרות עומדת, מה שאין כן לבית שיש לו חזקת חמץ].

❖ **ענפי הלכה (האחרונים)**

סעיף ג: המשכיר בית בחזקת בדוק ונמצא לא בדוק

סעיף ג: א. המשכיר בית לחבירו בחזקת בדוק ונמצא שאינו בדוק – על השוכר לבדוק ואינו מקח טעות, ואפילו במקום שבודקים בשכר, שהרי מצווה הוא עושה.

ב. הגה: וי"א לזכיר לו שכר הצדיקה הואיל והתנה זהדיא קיהיה צדוק. [המגיד פ"ב ומשמע לעיל סי' י"ד].

באתרא דיהבי אגרא ובדקו – דניחא ליה לאיניש לקיומי מצווה בממוניה.

ב. הרב המגיד בשם הרמב"ן: פשוט שצריך לשלם, אלא שאינו מקח טעות. כ"כ הר"ן בשם אחרים. אבל הר"ן כ' – שגם תשלום אין צריך.

❖ **ענפי הלכה (האחרונים)**

❖ **שורשי הלכה (המקורות)**

א. פסחים (ד): איבעיא להו: המשכיר בית לחבירו בחזקת בדוק, ומצאו שאינו בדוק מהו? מי הוי כמקח טעות, או לא? תא שמע, דאמר אביי: לא מיבעיא באתרא דלא יהבי אגרא ובדקו – דניחא ליה לאיניש לקיומי מצווה בגופיה, אלא אפילו

א. "בחזקת בדוק"

משנ"ב (יא): היינו בי"ד שמסתמא הוא בחזקת בדוק. וה"ה כשאמר לו המשכיר בפירוש שהוא בדוק.

ב. "להחזיר לו סכר הבדיקה"

הרמ"א – פסק כהרב המגיד בשם הרמב"ן, שצריך להחזיר לו שכר הבדיקה. אבל שו"ע – שפסק כהר"ן, אין צריך לשלם. כ"כ הגר"א בדעת שו"ע. כ"פ פר"ח.

מ"א (ו): להחזיר – ואף דניחא ליה למיעבד מצווה בממונו, היינו בדבר שאין בו היזק כגון לברך על טלית שלו, אבל בחסרון כיס לא. (משנ"ב – היינו במקום שבודקין בשכר והוציא מעות ע"ז).

"הואיל והתנה בהדיא"

משנ"ב (טו): אבל בסתמא אף בשכרו ביום י"ד שחזקתו בדוק לכו"ע אינו צריך לשלם לו.

סעיף ד: נאמנות איש וקטן על הבדיקה

סעיף ד: בית שהוחזק שלא בדקו המשכיר ואמרו אשה או עבד או קטן: אנו בדקנוהו – הרי אלו נאמנים, והוא שיהא קטן שיש בו דעת לבדוק (היינו שהגיע לחינוך).

❖ שורשי הלכה (המקורות)

הקדמה: מיירי שהשכירו לאחר שכבר נכנס יום י"ד דהחיוב על המשכיר לבדוק, אלא שידוע לנו שלא בדק כגון שהלך לדרכו ואינו בעיר, ואמרו אחד מבני הבית, כגון עבד או אשה או קטן שהם בדקוהו (משנ"ב).

פסחים (ד): הכל נאמנים על ביעור חמץ, אפילו נשים אפילו עבדים אפילו קטנים.

הכל נאמנים על ביעור חמץ

● **רש"י פי'** – להעיד בארבעה עשר שבדקו בעליו אמש.

● **והרמב"ם פי'** – שאם הוחזק זה המשכיר שלא בדק ואמרה אשה או קטן אנו בדקנוהו הרי אלו נאמנים שהכל נאמנים על ביעור חמץ, והכל כשרין לבדיקה ואפילו נשים ועבדים וקטנים והוא שיהיה קטן שיש בו דעת לבדוק.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)**"שהוחזק שלא בדקו"****ואם ודאי היה שם חמץ**

■ **חק יעקב** (יא) כ' – שדווקא שהוא בחזקת שאינו בדוק, אבל אם הוא מוחזק שיש בו ודאי חמץ אינם נאמנים.

סימן תמ"ב: דין תערובת זומין, ובו י"א סעיפים

הנושאים שבסימן זה:

- סעיף א: תערובת חמץ שאינו ראוי לאכילה.....67
 סעיף ב: פת שעיפשה ונפסלה לאכילת כלב.....69
 סעיף ג: בגדים שכבסו בחלב חיטה.....70
 סעיף ד: חמץ שנתערב ואינו ראוי לאכילה.....71
 סעיף ד: חמץ שנתערב ואינו ראוי לאכילה.....72
 סעיף ה: שכר מחיטים צריך לבערו.....72
 סעיף ו: לגרר הכתלים מהחמץ.....73
 סעיף ז: בצק שבסדקי עריבה.....74
 סעיף זז: מתי שני חצאי זיתים מצטרפים.....74
 סעיף ט: חמץ שמתעפש קודם הפסח.....75
 סעיף י: דיו המבושל בשכר שעורים.....76
 סעיף יא: עריבות שלשין בהם חמץ.....76

הקדמה

הרמ"ך – מחלק, לעניין בל יראה ס"ל הרמב"ם שאין לאו, לעניין אכילה ס"ל שיש בו לאו.

✓ והשו"ע פסק כר"א שעובר על תערובת חמץ בלאו.

• הדין בחמץ נוקשה (גמ' שם):

רב נחמן אומר – אף בחמץ נוקשה יש לאו דלא יראה. כ"פ הטור.

רב אמר – אין בו לאו. כ"פ הרמב"ם.

מזן מדבר כאן לעניין הלאו דבל יראה ובל ימצא בתערובת חמץ. ובזה נחלקו:

• פסחים (מג.): לר"א תערבת חמץ – בלאו, כ"פ ריץ גיאת, בעל העיטור ורש"י.

לחכמים – בלא כלום. כ"פ הרי"ף, רא" ור"ת.

ובדעת הרמב"ם נחלקו:

הרא"ש – דעת הרמב"ם כר"א. כ"כ כסף משנה ראב"ד – כחכמים. כ"כ הרב המגיד.

סעיף א: תערובת חמץ שאינו ראוי לאכילה

סעיף א: *תערובת חמץ עוברים עליו משום 'בל יראה' (שמות יג, ז) 'ובל

ימצא', כגון: המוריים וכותח הבבלי ושכר המדי וכל כיוצא באלו מדברים הנאכלים.

ב. אבל דבר שיש בו תערובת חמץ ואינו ראוי לאכילה – מותר לקיימו בפסח, כגון: עריבת העבדנין שנתן לתוכו קמח ועורות, אפילו נתן שעה אחת קודם זמן הביעור – הרי זה מותר לקיימו. ואם לא נתן העורות, ונתן הקמח קודם ג' ימים לשעת הביעור – מותר לקיימו שהרי נפסד והבאיש, תוך שלשה ימים – חייב מה [פסחים מה:].

ג. וכן הקילור והרטיה והאספלנית והתריאק"ה שנתן לתוכו חמץ – מותר לקיימן בפסח שהרי נפסד צורת החמץ.

העשוי מקמח.

❖ **שורשי הלכה (המקורות)**

א. פסחים (מב.): משנה. ואלו עוברין בפסח:

(תערובת חמץ): כותח הבבלי – נעשה ממלח וממי חלב ומתערב בתוכו גם פירורי פת. ושכר המדי – נותנים בשכר שלהם שעורים להחמיצו. וחומץ האדומי – נותנים בו שעורים להחמיצו. וזיתום המצרי – $\frac{1}{3}$ מלח, $\frac{1}{3}$ שעורים, $\frac{1}{3}$ קורטמי. מוריס – מאכל הנעשה משומן דגים עם קמח קלוי. (חמץ נוקשה): וזומן של צבעים – מים של סובין שצובע בהם העורות. ועמילן של טבחים – תבואה שהביאה שלישי ושואבת הזוהמה מהקדרה. וקולן של סופרים – דבק

עוברין בפסח

✓רש"י כ' – שעוברים בבל יראה ובל ימצא.

ור"ת פירש – שעוברים מעל השלחן, אבל אין בהם לאו.²

ג. תוספתא (פסחים ג, ב) כתבה הרי"ף: הקילור והאספלנית והרטיה שנתן לתוכן קמח אין צריך לבער, מלוגמא שנסרחה אין צריך לבער (אבל לפני שנסרחה צריך לבער). כ"כ הרמב"ם בעל העיטור והטור.

כתב רב האי גאון (תשובות הגאונים אסף עמ' 211) – כיון דמלוגמא שנסרחה אין צריך

• **דעת הרמב"ם:**

הרא"ש – דעת הרמב"ם כר"א. כ"כ כסף משנה. והראב"ד – דעת הרמב"ם כחכמים. כ"כ הרב המגיד.

הרמ"ך – מחלק, לעניין בל יראה ס"ל הרמב"ם שאין לאו, לעניין אכילה ס"ל שיש בו לאו.

2. מה האיסור אם השהה תערובת חמץ?

• **שם (מג.): על חמץ גמור ענוש כרת.**
• **על תערובת חמץ:**

לר"א – בלאו, כ"פ רי"ץ גיאת, בעל העיטור ורש"י. לחכמים – בלא כלום. כ"פ הרי"ף, רא"ר.

מקור חיים (א): ואם נכבש בכלי חמץ תוך הפסח אסור להשהותו.

סמ"ק: דבר שאין איסור תורה באכילתו מותר לכתחילה להשהותו. כ"כ הטור. מכל מקום התוס' כ' – לאסור. כ"כ מ"א (א) שכן משמע מהשו"ע.

"וכל כיוצא באלו"

משאת בנימין (נח): יין שרוף הנעשה מתבואה חמוצה דינו כחמץ גמור וגרע מתערובת חמץ (אף שהוא רק זיעה בעלמא).

ב. "ואינו ראוי לאכילה"

מ"א (ב): דהוי כחמץ נוקשה בתערובות (שמותר). וכ' חק יעקב (ה) כ' – שמותר לקיימו ולא חישינן שמא יאכלו כמו בחמץ נוקשה, כיון שאינו ראוי לאכילה כלל, לאפוקי נוקשה שראוי לאכילה בשעת הדחק.

ג. "וכן הקילור"

כה"ח (כ): כיון שאינו ראוי לאכילה כלל, ול"ד לחמץ נוקשה. והתריאק"ה – אע"פ שיש מקצת שאוכלים אותה (כדלקמן ס"ד), מכל מקום אינו ראוי לרוב בני אדם, אלא לרפואת נחש, ודמיה יקרים. כ"כ מאמר מרדכי.

הגר"ז (כ"ד) כ': דכל דבר שמותר לקיימו בפסח מותר אף להנות ממנו בפסח ולמוכרו לגוי.

לבער כל שכן טריאק"א (מערבים בה חמץ שחוק עם בשר אפעה סוג נחש). כן כתב הרא"ש

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

א. "עובר עליו משום בל יראה"

הרב המגיד: באיזה תערובת עובר בלאו: • מהרמב"ם – משמע רק כשיש בתערובת כזית חמץ בכדי אכילת פרס, אבל פחות אינו עובר. וכן עיקר.

• מכל מקום קצת מהגאונים כ' – כל שיש בתערובת כזית חמץ, עובר בלאו. וכ"כ בכסף משנה. כ"כ עולת שבת בדעת מרן, חק יעקב, כ"מ מהמ"א וא"ר.

• חק יעקב (ב) כ' – שדווקא מין באינו מינו, אבל מין במינו שבטל מהתורה ברוב אין כאן אלא איסור דרבנן.

טעם חמץ בלא ממשות: כגון שבישל עם חמץ וקיבל טעם חמץ, אבל אין בו ממש מהחמץ. נחלקו האחרונים:

• עולת שבת (א) כ' – שאסור להשהותו ועובר בבל יראה. כ"כ חק יוסף.

• אמנם חק יעקב כ' – שמהפוסקים לא משמע כן, ולכן אם עבר והשהה מותר.

אם בישל בכלי חמץ בן יומו

• עולת שבת (א) כ' – שיש להחמיר לא להשהותו.

• מכל מקום חק יעקב כ' – שיש להתיר.

וחתם סופר (קח) פסק: שבדבר חריף אסור.

סעיף ב: פת שעיפשה ונפסלה לאכילת כלב

סעיף ב: הפת עצמה שעטיפשה ונפסלה מלאכול הכלב, ומלוגמא שנסרחה, אינו חייב לבער.

❖ שורשי הלכה (המקורות)

פסחים (מה:): ת"ר: הפת שעטיפשה ונפסלה מלאכול לאדם, והכלב יכול לאוכלה – מטמאה טומאת אוכלין בכביצה (פרש"י – דכל זמן שהיא ראויה לכלב לא פקע תורת אוכל מינה). משמע שאם נפסלה מאכילת הכלב אינו חייב לבער. כ"כ הפוסקים.

תוספתא (פסחים פ"ג ה"ב): מלוגמא שנסרחה אין צריך לבער. כ"כ הרי"ף והרמב"ם.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

"ונפסלה מלאכול הכלב... אינו חייב לבער"

משנ"ב (י): טעמו – דהוי כעפרא בעלמא, אבל אם לא נפסל מאכילת כלב אף שלאדם נתקלקל ואינו ראוי, מ"מ עדיין חייב לבער כחמץ גמור מפני שראוי לחמץ בה עיסות אחרות.

וכ' **המ"א** (ג): ואם נתעפש ונסרח אחר זמן איסורו, חייב לבער כיון שנתחייב בביעור לפני שנסרח.

סעיף ג: בגדים שכבסו בחלב חיטה

סעיף ג: א. בגדים שכבסו אותם בחלב חיטה, וכן ניירות שדבקו אותם בחמץ וכל כיוצא בזה (אפילו אם ממשות החמץ נראה, לפי שנפסדה צורתו) – מותר לקיימן בפסח שאין צורת החמץ עומדת [רמב"ם ד, יא].

ב. הגה: ולכן מותר לדבק ניירות בחלון תוך ל' לפסח. ויש מחמירים אם נראה מבחוץ (תה"ד סימן קי"ז ופסקיו סימן קמ"ט ומהרי"ו).

❖ ענפי הלכה

❖ שורשי הלכה (המקורות)

א. "שכבסו בחלב חיטה"

עולת שבת (ג): לפירוש הרב המגיד דהוי כערבת העבדנין, אף בגדים תוך ג' ימים מותר. ולכן מ"ש הרמ"א תוך ל' יום, לאו דווקא אלא הה"ל תוך ג' ימים. והמ"א (ד) כ': שמכל מקום מפות לשלחן אסור שמא יפלו למאכל.

ב. "ויש מחמירים אם נראה מבחוץ"

■ זו שיטת תרומת הדשן. כ"פ המ"א (ה). וצריך לדידהו לעשות הבצק בלילתו רכה מאד ויכניס כל הבצק בין הדבקים שלא יהיה מבצבץ לחוץ כלל. וכ' המ"א – שאם יש בכל חלון פחות מכזית חמץ אין צריך לבער לכו"ע.

■ מכל מקום לשיטת מרן – אף שנראה החמץ מבחוץ מותר כיון שנפסל מאכילת הכלב. כ"כ ב"י, פר"ח וכה"ח.

א. רמב"ם: בגדים שכבסו אותם בחלב

חיטה, וכן ניירות שדבקו אותם בחמץ וכל כיוצא בזה – מותר לקיימן בפסח שאין צורת החמץ עומדת.

שאין צורת החמץ עומדת

פ' הרב המגיד – דהוי כעריבת העבדנין שנתן לתוכו עורות. וזה פירושו של 'אין צורת החמץ עומדת'.

וראבי"ה כ' – שאין צורת החמץ עומדת שאינו ניכר (ולפי ה"ה אף שצורת החמץ ניכרת מותר).

ב. תרומת הדשן (סימן קי"ז): ניירות

שדיבקן – אם מדבקן תוך ל' יום ידבק בבצק שבילתו רכה כדי שיכניס כל הבצק בין הדבקים שלא יבצבץ לחוץ, ואיכא למימר דבכהאי גוונא שרי הרמב"ם דווקא, דאז אין צורת החמץ עומדת.

סעיף ד: חמץ שנתערב ואינו ראוי לאכילה

סעיף ד: דבר שנתערב בו חמץ ואינו מאכל אדם כלל או שאינו מאכל

כל אדם (אלא לחולים – לבוש), כגון התריאק"ה וכיוצא בו, אף על פי שמותר לקיימו אסור לאכלו עד אחר הפסח (כיון שאם אכלו אחשביה), ואף ע"פ שאין בו מן החמץ אלא כל שהוא, הרי זה אסור לאכלו [המקור: הרמב"ם ד, יב].

הגה: ולקמן סימן תמ"ז סעיף ד' בהגה יתבאר דיך חולקים ומתירים אם נתבטל קודם

הפסח, והכי קיימא לן (כיון שנתבטל קודם פסח ולא אמרינן דחוזר וניעור).

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

אחרונים לאכול ואפילו כשנתערב תוך הפסח.

"דבר שנתערב בו חמץ"

מ"א (ז) אסור לאכול – ומ"מ בהנאה מותר כשנעשה התערובות קודם פסח וכמו בפת שעיפשה.

מ"א (ז): נתערב – היינו חמץ מעליא ורק ע"י שנתערב אינו ראוי למאכל, שאם היה חמץ נוקשה קודם שנתעפש מותר להרבה

סעיף ד: חמץ שנתערב ואינו ראוי לאכילה

סעיף ד: דבר שנתערב בו חמץ ואינו מאכל אדם כלל או שאינו מאכל

כל אדם (אלא לחולים – לבוש), כגון התריאק"ה וכיוצא בו, אף על פי שמותר לקיימו אסור לאכול עד אחר הפסח (כיון שהוא אכלו אחשביה), ואף ע"פ שאין בו מן החמץ אלא כל שהוא, הרי זה אסור לאכול [המקור: הרמב"ם ד, יב].

הגה: ולקמן סימן תמ"ז סעיף ד' בהגה יתבאר דיך חולקים ומתירים אם נתבטל קודם הפסח, והכי קיימא לן (כיון שנתבטל קודם פסח ולא אמרינן דחוזר וניעור).

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

אחרונים לאכול ואפילו כשנתערב תוך הפסח.

"דבר שנתערב בו חמץ"

מ"א (ז): אסור לאכול – ומ"מ בהנאה מותר כשנעשה התערובות קודם פסח וכמו בפת שעיפשה.

מ"א (ז): נתערב – היינו חמץ מעליא ורק ע"י שנתערב אינו ראוי למאכל, שאם היה חמץ נוקשה קודם שנתעפש מותר להרבה

סעיף ה: שכר מחיטים צריך לבערו

סעיף ה: שכר שעושים מחיטים ושעורים חייבים לבערו (דטעם כעיקר

דאורייתא – מ"א).

ב. וכן אם העמיד גבינות בחלא (חומץ) משכר שעורים או חיטים, חייב לבערם ועובר משום בל יראה אם לא ביערו.

❖ שורשי הלכה (המקורות)

א. הרא"ש (פסחים סי' א) בשם רבינו תם: שכן שעושים מחיטים ושעורים צריך לבערו, שדווקא בשכר המדי הוא דשרו דעיקרו עשוי מתמרים ואין נותנין בו אלא מעט שעורין להחמיצו. אבל שכר שלנו שעיקרו משעורים, שיש בו יותר מכזית באכילת פרס – לא.

ב. טור: מעשה בא' שהעמיד גבינות בחלא דשכרא, ואסר ראב"ן להשהותם בפסח כיון דאוקומי מוקים חשיב כמו בעינייהו. כ"כ מרדכי, וכ"ד הרמב"ם.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

א. "חייבים לבערו"

מ"א (ח): ואפי' נתערב השכר בדבר אחר אותו התערובת אסור בפסח (מהר"י סי' צ"ז).

סעיף ו: לגרר הכתלים מהחמץ

סעיף ו: נהגו לגרר הכתלים והכסאות שנגע בהם חמץ, ויש להם על מה שיסמוכו. ואם יש חמץ בסדק, שאינו יכול לחטט אחריו, יטיח עליו מעט טיט.

❖ שורשי הלכה (המקורות)

ירושלמי (פסחים ב, ב): רב אמר הטח ביתו חמץ צריך לבער. פירוש פני משה – הטח ביתו בדבר שיש בו חמץ צריך לקלוף הטיחה ולבער. כ"פ ראב"ן – מכאן מנהג לגרר הכתלים.. כ"פ מרדכי, הרא"ש והטור.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

"יש להם ע"מ שיסמוכו"

מאמ"ר (א): ר"ל דאין ללעוג על המנהג לומר שהוא מנהג שטות וחומרא יתירא, שהרי יש לזה סמך מהירושלמי. ומשנ"ב בשער הציון – אין כ"כ סמך מהירושלמי, ששם מיירי שטח בבצק, ויתכן

שיש כזית חמץ במקום אחד, אבל לא בנגיעה מועטת [ב"ח].

סעיף ז: בצק שבסדקי עריבה

סעיף ז: בצק שבסדקי עריבה, אם יש כזית במקום אחד – חייב לבער, ואם לאו: אם היה עשוי לחזק בו שברי העריבה או לסתום בו נקב – בטל במיעוטו, ואם לאו – חייב לבער.

	לחזק	לחזק	לחזק	
כזית	X	V	V	V
פחות	X	X	X	V

❖ שורשי הלכה (המקורות)

פסחים (מה:): משנה – בצק שבסדקי עריבה אם יש כזית במקום אחד חייב לבער פחות מכאן בטל במיעוטו.

ונחלקו בגמרא:

• לישנא קמא: אם יש כזית במקום א' חייב לבער. ואמר שמואל – ל"ש אלא במקום שאין עשוי לחזק, אבל עשוי לחזק אין צריך לבער.

• לישנא בתרא: פחות מכאן אין צריך לבער. ואמר שמואל – ל"ש אלא במקום העשוי לחזק אבל אינו עשוי לחזק חייב לבער.

הרי"ף והרמב"ם: הלכה כל"ב.

סיכום:

X – אין צריך לבער. V – צריך לבער

	ל"ק	ל"ב
	לחזק	לא
	לא	לחזק
	לא	לחזק

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

"בטל במיעוטו"

משנ"ב (לב): אף שיש כמה חצאי כזית בשטח כל העריבה, כיון שאינם במקום אחד בטל כל אחד במיעוטו לגבי הכלי. ואין הכלי מצרפן כיון שהוא עשוי לחזק (עולת שבת).

"ואם לאו אין חייב לבער"

מ"א (י): דווקא כשיש בין הכל כזית דאז הכלי מצרפו אבל כשלא נשאר בין הכל כזית, א"צ לבער אפי' אין עשוי לחזק וכמ"ש סעיף א' כן מוכח בסמ"ק. אבל דעת הרבה פוסקים – שאם אין עשוי לחזק ואפי' פחות מכזית חייב לבער.

סעיף זז: מתי שני חצאי זיתים מצטרפים

סעיף זז: [בפסחים (מה:): אמר שמואל]: היו בו שני חצאי זיתים בב' מקומות

וחוט של בצק ביניהם, רואים כל שאלו ינטל החוט ניטלין עמו, חייב לבער, ואם לאו, אינו צריך לבער. [ואמר עולא]: במה דברים אמורים, בעריבה, אבל בבית אף על פי שאם ינטל החוט אין ניטלין עמו, חייב לבער מפני שפעמים מקבץ אותם. היה חצי זית בבית וחצי זית בעלייה.

[בעא מיניה]: חצי זית בבית וחצי זית באכסדרה, חצי זית בבית זה וחצי זית בבית שלפנים ממנו, הואיל ואלו החצאי זתים דבוקים בכתלים או בקורות או בקרקעות (מהו? – תיקו. ופסק הרמב"ם) אינו חייב לבער אלא מבטלו בלבו ודיו (מ"א – כיון שמבטל הוי דרבנן, וספק של הגמרא לקולא, כ"כ הט"ז).

סעיף ט: חמץ שמתעפש קודם הפסח

סעיף ט: א. חמץ שנתעפש קודם זמן איסורו ונפסל מאכילת הכלב, ב. או ששרפו באש (קודם זמנו) (ר"ן) ונחרך עד שאינו ראוי לכלב, ג. או שייחדו לישיבה וטח אותו בטיט, מותר לקיימו בפסח.

❖ שורשי הלכה (המקורות)

א. פסחים (מה:): תנו רבנן הפת שעטיפה ונפסלה מלאכול לאדם (ועדיין) הכלב יכול לאכלה – מטמאה טומאת אוכלים (שעדיין דינן כאוכל).

כתב הרי"ף – הא אם נפסלה מלאכול לכלב אינה צריכה שריפה (ב"י – כיון דהוי כעפר הארץ).

כתב הר"ן: אף שבנבילה אם אינה ראויה לגר שוב אין דינה כנבילה (וא"צ להיפסל למאכל הכלב), שאני חמץ שראוי לחמץ בו עיסות אחרות.

ב. שם (כא:): חרכו קודם זמנו מותר בהנאתו אפילו לאחר זמנו.

וכ' תוס' – דמיירי שנפסל לאכילת הכלב. כ"כ הרא"ש והר"ן. והוסיף הר"ן – שדווקא שחרכו קודם זמן איסורו, אבל חרכו אחר זמן איסורו לא פקע ממנו האיסור עד שישרוף לגמרי. כ"כ הלבוש.

מותר בהנאתו

- כ' הר"ן – שאף באכילה שרי.
- והרא"ש כ' – שאף על פי שבטלה דעת האוכל אצל כל אדם מכל מקום כיון דאיהו קא אכיל ליה אסור. כ"כ הר"י ברצלוני. כ"מ ממרן.

ג. שם (מה:): אמר רב יצחק בר אשי אמר

רב – כופת שאור שיחדה לישיבה בטלה, ובלבד שטח פניה בטיט.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

"נפסל מאכילת הכלב"

• כ' רמב"ם – דל"ש חמץ או שאור. כ"כ הרב המגיד ומ"א (יד).

• והראב"ד כ' – שבשאר אע"פ שאינו ראוי לאכילת הכלב, ראוי הוא לחמץ עיסות ואסור לקיימו. כ"פ פר"ח.

ג. **"ייחדו לישיבה"**

תוס': אע"פ שלא נפסל מאכילת כלב מותר לקיימו (דבטליה עי"ז שם אוכל). כ"כ עולת שבת (ח).
מרש"י משמע: שצריך תרתי, גם ייחדו לישיבה וגם טחו בטיט, כ"מ ממרן.
אבל הב"ח כ' – טחו בטיט לעיכובא אבל ייחדו לישיבה אינו מעכב. כ"כ עולת שבת.

סעיף י: דיו המבושל בשכר שעורים**סעיף י: דיו שהוא מבושל בשכר שעורים – מותר לכתוב בו.**

❖ שורשי הלכה (המקורות)

תרומת הדשן (ח, קכט): מותר לכתוב בדיו שהוא מבושל בשכר שעורים לפי שנפסל מאכילת כלב, ואין לחשוש שיתן הקולמוס בפיו, כיון שנותן בלא כוונה לא אחשביה ואין קפידא.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

עולת שבת (ט): אבל דיו שבשלו הגוי בפסח אסור, לפי שהיה ראוי לכלב בפסח (לפני שבישלו).
חק יעקב (יט): ואם נפל דיו לתבשיל או שאר חמץ שנפסל מאכילת הכלב בטל ברוב כיון דלא אחשביה והוא פגום.
חזון עובדיה (ס): מותר להשתמש בפסח בספירט או משחת נעלים שיש בהם חמץ, כיון שנפסל מאכילת כלב, מכל מקום יקנה אותם לגוי לפני הפסח.

סעיף יא: עריבות שלשין בהם חמץ

סעיף יא: עריבות שלשין בהן חמץ, אין לסמוך על מה שרוחצים אותן בחמין ומנקרין החמץ מהן, כי אי אפשר לנקרן שלא ישאר בהן בין הכל כזית, והכלי מצרפו. וצריך ליתנן במתנה לא"י (במתנה גמורה) עד לאחר הפסח (שאו יחזיר לו הגוי), או לטוחן בטיט [המקור: הרב יחיאל]. וה"ה לבצק שבכלי נסרים

שאינו יכול להוציאו [הרוקח].

הגה: ומוז לעשות כן בכלים שמניחים בהם קמח כל השנה [מהרי"ו]. וכן בכלים שמניחים בהם פת כל השנה (היינו בסלים של נצרים – מ"א). ומפה שהיתה מונחת על סך קמח, לא מהני לה ניעור וכריכה כזו כדי להסתמך עליה בפסח [מהרי"ל].

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

"אי אפשר לנקרן"

ט"ז (ט): כאן מיירי לעניין להצניען, אבל להגעילן להשתמש בהם פסח אין שום היתר. והרדב"ז (א, תפח) כ' – שהוא חומרה יתרה שלא נהגו בה אבותינו מעולם, שהרי הנשים שלנו זהירות ובקיאות שלא יישאר כלל חמץ. כ"כ כנה"ג.

והמ"א (ז) כ' – דהכא מיירי בעריבות עם נסרים וחריצים, אבל עריבות קטנות

העשויות מחתיכה אחת פשוט שאפשר לנקרן. כ"כ חק יעקב, א"ר, חק יוסף. ולפי זה: בימנו שהכלים הם חלקים ואין בהם חורים וסדקים פשוט שאפשר להכשירם לשימוש אף בפסח.

"מפה.. ולריכה כזו"

מ"א (יט): וצריך כיבוס בחמין ואפר וחביטה ולא סגי בהדחה, שהחמץ נדבק בה.

סימן תמ"ג: דין חמץ בערב פסח לאזור שש, ובו ג' סעיפים

הנושאים שבסימן זה:

- סעיף א: איסור חמץ ביום י"ד.....78
 סעיף ב: חמץ חבירו שהיה פקדון בידו.....80
 סעיף ג: קנו שום דבר בחמץ.....81

א"ח - סימן תנ"ה

❖ שורשי הלכה (המקורות)

א. מנחות (כג:): תיבלה בקצה, בשומשמן, ובכל מיני תבלין – כשרה (שעדיין נקראת מצה). כ"פ הרמב"ם רא"ש והמרדכי.

כ' הרוקח (עי' סי' רעג): מכל מקום אסור מטעם אחר, לפי שהוא חד ומחמם העיסה. כ"כ הרא"ש.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

א. "כיון שיש בה טעם מצה"

■ הב"ח – משמע שאף למצת מצווה כשרה, כיון שיש בה טעם מצה. כ"מ מהטור. כ"כ מ"א והא"ר בדעת השו"ע.

■ אבל הראב"ד – דינו כמצה עשירה שלא

יוצא בה י"ח בליל פסח. כ"כ או"ח, כל בו, רוקח, מ"א בדעת הרמב"ם ועוד פוסקים.

א"ר: ואם תיבלה אחר אפיה לכו"ע יוצא בה.

ב.

"ופלפלין"

ד"מ בשם מהרי"ב: אפילו חד קורט עושה כל העיסה חמץ וה"ה מעט סיד. כ' מ"א (יט) – ונ"ל דווקא כשנלוש בתוכו אבל אם נפל עליו יסלקנו ומותר. וזנגב"ל דינו כפלפלין ואפשר דה"ה נעגעלי"ך וכרכום.

שבות יעקב: סיד – היינו סיד חי אבל סיד שבכותל שכבר נתייבש ונתקשה כאבן נראה פשוט דאין אוסר.

או"ז סימן תנ"ו: דין שיעור כמות לישת המצות, ובו ג'

סעיפים

הנושאים בסימן זה:

- סעיף א: שיעור עיסה לפסח 201
 סעיף ב: לש יותר מהשיעור 203
 סעיף ג: למדוד קמח לצורך לישת המצות 203

סעיף א: שיעור עיסה לפסח

סעיף א: אין לשין לפסח עיסה גדולה משיעור חלה, שהיא מ"ג בצים

וחומש ביצה בינונים והוא עשרון.

ב. וכן ישער אותה, ימלא כלי מים ויערה המים ממנו לכלי אחר, ואח"כ יתן מ"ג ביצים ויחזיר בו המים שעירה ממנה והמים שיותרו יתנם בכלי אחר, והכלי המחזיק אותם הוא המדה למלאותו מקמח [טור והב"י]. ג. והמדה מחוקה ולא גדושה, ושיעורה מקמח חיטה מצרית [ת' הרשב"א וכ"מ מהרא"ש], תק"כ דרהם מצריים בקירוב [רמב"ם].

ד. הגה: ולא ידחק הקמח במדה, לא"כ לא ילוש יפה. וטוב לומר בשעת נתינת הקמח למדה, שיעור מלווה [מהרי"ל].

❖ שורשי הלכה (המקורות)

א. פסחים (מח.): אמר רבא קבא מלוגנאה לפסחא וכן לחלה. ופרש"י: קבא מלוגנאה – קב של אותו מקום. לפסח – שלא ללוש יותר כדי שיוכל לשמרו מן החימוץ. ושיעורו 43.2 ביצים. כ"פ הטור: שיעור העיסה של פסח שלשין בפעם אחת היא מ"ג ביצים וחומש ביצה בינונים.

לעשות עיסה גדולה יותר

ר"י בר ר' יהודה: בימנו שהתנורים גדולים יותר עדיף לעשות עיסות גדולות יותר. אמנם המרדכי כ' – שספר המצוות ושאר גאונים החמירו. הגמ"י – מה שלא נוהרים לעשות עיסות גדולות סומכים על ראבי"ה והרוקח שהתירו כפי מה שיש אנשים. ואמנם הר"ם לא סמך ע"ז ולא לש יותר משיעור חלה, ואליו תשמעון. כ"כ האגור – נוהגים ללוש כשיעור חלה אף בתנורים הגדולים.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

א. "אין לשין עיסה גדולה"

שבלי לקט והמנהיג: לפי ששיעור חכמים שאין אדם יכול להשתלט על עיסה יותר מהשיעור ויש חשש לחימוץ. כ"כ גר"ז. וכ' מ"א (א) – אפילו אופה בהרבה תנורים, שאין יכולין להתעסק בו יפה. רשב"ץ: ועכשיו נהגו שהאישה לשה ומגלגלת ונותנת לאחרים לקטף ולאפות ואין לחוש ללוש הרבה מדות אחת אחר אחת, וכן נהגו. הרב יעקב יוסף זצ"ל: השיעור הנ"ל דווקא שלשים ביד, אבל אם לשים במכונה אין הגבלת שיעור.

"מ"ג ביצים וחומש ביצה"

מ"א (ב): כמו שהן עם הקליפות. כ"כ ב"ח ופר"ח.

ב. "וכן ישער אותה"

רמב"ם: הנותן שיעור חלה בשיעור

משקלם טועה.

ג. "תק"כ דרה"ם"

הרב יעקב יוסף זצ"ל: כיון שדרה"ם הוא כ 3 גרם, נמצא תק"כ דרה"ם = 1660 גרם. כ"פ יחווה דעת (ד-נה).

ד. "לא ידחוק"

מ"א (ד): אלא ימדוד בפיזור כדרך המוכרים, אפילו להניח ידו על הקמח אין נכון לכתחלה. דא"כ לא ילוש יפה – שלא ילוש יפה בכמה מקומות שלא יכנוס לשם מים ויתחמץ כשיבוא בתבשיל.

"סעוסה לסס מלווה"

דרשות מהרי"ל: ה"ה בכל המלאכות.

סעיף ב: לש יותר מהשיעור

סעיף ב: אם לש יותר משיעור זה, מותר בדיעבד.

בשהה שיעור מיל בלישתו (ולא הפסיק כלל) קודם שיתחילו העוזרים לסייע

ב"ח והמ"א – יש לאסור גם בדיעבד, דכיון דשיערו חכמים דמרום גודלה אי אפשר לאדם אחד לעסוק בכל העיסה כראוי (בלי הפסקה) הו"ל כמונחת בלי עסק כלל. כ"כ פר"ח ומאמ"ר.

והב"י – בימנו יש להקל, כמה סיבות: יש הרבה אנשים העוסקים, תנורים שלנו גדולים ואפשר לאפות הרבה בבת אחת, ולא נשאר מהבצק בלא עסק. וכ' המ"א – אין למחות ביד מקלים, מכל מקום ראוי להחמיר כשאפשר.

❖ שורשי הלכה (המקורות)

לש יותר מהשיעור

הרא"ש בשם ר"י: חכמי צרפת אסרו העיסה, ונראה להתיר, דאף שאנו אומרים דאין עסק מועיל בעיסה גדולה כזו שלא תבוא לידי חימוץ, מ"מ לא גרע מאם הניח עיסה בלי עסק כלל דקיי"ל דאין לאסור כ"ז שלא שהה שיעור מיל.

כ"כ רי"ו – להתיר אם נעשה בשוגג. והב"י – מתיר אף שנעשה במזיד, כיון שיש מתירים אפילו לכתחילה.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

סעיף ג: למדוד קמח לצורך לישת המצות

סעיף ג: אעפ"י שאין מודדין קמח ביו"ט ללוש, ביו"ט של פסח שאין לשין עיסה גדולה מעשרון – מותר למדוד, ויש – אוסרים, אלא יקח באומד הדעת

ולא ירבה על עשרון (והכי נהוג).

❖ שורשי הלכה (המקורות)

ביצה (כט.): אמר רב – מודדת אישה קמח ביו"ט ונותנת לתוך עיסתה כדי שתטול חלה בעין יפה. ושמואל – אוסר.

להלכה:

תוס' – רק בזמנם שהיו נותנים חלה לכהן היה מותר למדוד כדי שתיתן בעין יפה,

אבל בימינו ששורפים החלה, לא תמדוד אלא באומד הדעת. ה"ה למדוד לצורך העיסה אין למדוד ביו"ט. כ"פ שו"ע בשם יש אוסרים.

והרא"ש – אף שהרי"ף והרמב"ם אסרו, מיהו לעניין פסח שצריך שלא יהא יותר מעשרון אפשר שמותר. כ"פ הר"ן להתיר לעניין פסח. כ"פ שו"ע בסתם.

או"ז סימן תנ"ז: דין הנהגת הוזלה בעיסת מצה, ובו ב'

סעיפים

הנושאים בסימן זה:

סעיף א: אופן הפרשת חלה 204

סעיף ב: הפרשת חלה ביו"ט 207

סעיף א: אופן הפרשת חלה

סעיף א חלק 1: מפני שצריך לדקדק בשיעור העיסה שלא להרבות בה משום חשש חימוץ, ומוטב שימעט בה, לכן טוב לקרב העיסות יחד בשעת הפרשת חלה שישקו זו בזו, דשמא יש בהם שלא היה בה כשיעור.

ב. ואם אי אפשר להפריש חלה בעודה עיסה מפני המהירות, יפרישנה אחר אפייה מיד, שיתן כל המצות בסל והסל מצרפם לחלה, וזהו הדרך היותר נכון.

ג. הגה: ואם היה צו שיעור חלה וסכח להפריש (בעודה עיסה) – יפריש אחר כך (אחר

אר"ח - סימן תנ"ז

האפיה) ואפילו צירוף כל לא צריך...

❖ שורשי הלכה (המקורות)

א. בטור: מפני שצריך לדקדק בשיעור העיסה שלא להרבות בה מפני חשש חימוץ ומוטב שימעט בה, לכן טוב לקרב העיסות יחד.

ב"י - דברים פשוטים הם. וכשמקרב העיסות צריך שיגעו העיסות זו בזו עד שידבק מעט מזו בזו וכן כתב טור ביורה דעה סימן שכ"ה.

ב. פסחים (מח:): א"ר יוסף - הני נשי דידן נהוג למיפא קפיזא קפיזא (פחות משיער חלה) לפיסחא. א"ל אביי: מאי דעתיך - לחומרא, חומרא דאתי לידי קולא הוא, דקא מפקע לה מחלה? א"ל: דעבדן כרבי אליעזר, דאומר: הרודה ונותן לסל - הסל מצרפן לחלה. ואמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי אליעזר.

ספר התרומה (פ"ב): ואם עושה רק מצה אחת טוב יותר ללוש כמות השיעור בריווח כדי ליטול חלה בבירור בלי ספק, וגם יוכל לברך עליה ואין חשש חימוץ משום פורתא דהוי טפי. כ"כ חק יעקב.

ג. הרא"ש: נותן לסל - דווקא שהיו עיסות קטנות שאין בכל עיסה שיעור חלה, אז נותנן בסל ומצרפם. אבל אם יש בעיסה שיעור חלה ושכח להפריש - אין צריך צירוף סל ויכול להפריש מהם (מהלחמניות שאפה מהעיסה), ובלבד שיהיו לפניו. כ"כ הטור והר"ן.

אמנם הב"י כ' - שלא משמע כן מהרי"ף ורש"י, אלא אף שהיה שיעור חלה צריך צירוף סל.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

א. "לקרב העיסות יחד"

משנ"ב (ב): ר"ל אחר שלש עיסה הראשונה תהא מונחת על השלחן ואחד יעסוק בה עד שילשו עוד עיסה אחרת ויהא שיעור חלה ויפריש מכולן.

תרומת הדשן: עד שישקו - פי' שמדבקם כל כך שכשיפרדו יתלשו אחת מחברתה קצת.

"שלא היה בה כשיעור"

לבוש: לכן מצרפן שיהא ודאי שיעור חלה לכולן יחד ולא תהא ברכתו לבטלה. וכ' הט"ז ועוד דחיישינן אם יש איזה מן העיסות שאין בהן שיעור חלה א"כ הפרשתן לאו כלום הוא ואז אחר שיצרפן בכלי שיש שיעור, נמצא אוכל טבל.

משנ"ב: ובמקום שנהגו העולם ללוש עיסות גדולות משיעור חלה מפרישין חלה מכל עיסה ועיסה בפ"ע (ד"מ). ונהגו שמכל עיסה ועיסה מפרשת אשה אחרת ומברכת לעצמה, ואם אדם אחד מפריש לכל העיסות די בברכה אחת לכולן אם לא הפסיק בינתים בשיחה (מ"א).

ב. "יפרישנה אחר אפייה מיד"

חק יעקב: אף בחלת חו"ל הדין כן. אף

אר"ח - סימן תנ"ז

הרב יעקב יוסף זצ"ל.

ג. "ואפילו לירוף סל לא כריך"

משנ"ב: כיון שיש בכל אחת כשיעור יוכל להפריש ממצות עיסה אחת על הכל. ורק בעינן שיהיה הכל מונח לפניו בבית (הגר"א). ואם היה לו רק עיסה אחת אף שנתחלקה לכמה מצות כיון שנילושה מתחלה ביחד יכול להפריש מאחת על שאר המצות אף שאינם לפניו (בחלת חו"ל).

נזכר ביו"ט שלא הפריש חלה

חק יעקב, גר"ז ומקור חיים: אם נתחייב החלה מערב יו"ט (כגון שנצטרפו יחד, או שהיה בכל עיסה שיעור חלה) אסור להפריש חלה ביו"ט. (אלא אם כן מכיר את המצות של כל עיסה, שאז יכול לאכול ולהשאיר מזה אחת על סמך שיפריש ממנה בחוה"מ, ואם נתערבו ואינו ניכר צריך להשאיר מכל עיסה מזה אחת). אבל אם התחייב רק ביו"ט מותר להפריש ביו"ט (דהוי כאילו לש ביו"ט). כ"פ משנ"ב. לאפוקי א"ר בגדי ישע שמפקקים בזה.

שבחלת חו"ל אוכל והולך ומשייר קצת לחלה, היינו בעיסה אחת גדולה (שהיתה כולה אחת) אף על גב שנתחלקה אח"כ לכמה ככרות כיון שתחלתן היו מחוברין מעיסה אחת הקילו בחו"ל דלא בעינן מוקף ומחובר בשעת הפרשה, מה שאין כן כאן שהם מעיסות מחולקות אין הקל לאכול קודם הפרשה.

"שיתן כל המצות בסל"

ב"ח: ואם סל גדול צריך לקרבהם שיגעו זה בזה. וכ' מקור חיים – ואם יש בכל עיסה שיעור חלה (שצריך צירוף סל) א"צ שיגעו זה בזה, והוסיף הגר"א – ואף א"צ סל לצרפם שאף מונחים בבית מצטרפים. ויכול להפריש מזה על זה. ודווקא כשהם מונחים בלא כלים אבל אם הם מונחים בכלים צריך לקרב הכלים להדדי ויהיו פתוחים למעלה.

הברכה על הפרשת חלה

- שו"ע (יוד שכה) – אקב"ו להפריש חלה.
- והרמ"א שם – להפריש חלה.
- ובן איש חי – להפריש חלת תרומה. כ"פ

סעיף א חלק 2: ואם לקח ממקצת העיסות, וממקצת לא לקח, ונתערבו, כריך ליקח חלה מכל אחד ואחד או ילוש עיסה אחרת ויקח ממנו ג"כ על אותן שנתערבו. ואם מכיר מלה אחת שחייבת בחלה (מעיסה שלא הופרש חלה), נוטל ממנה על האחרות [הגהות מיימוני ומרדכי וב"י בשם תוספות].

ליה מן הפטור על החיוב. כ"כ כה"ח. וכ' גר"ז – וצריך לכוון בהפרשתו לפטור את כל העיסות החייבות וצריך שיהיו כולן מונחין לפניו בבית אחד.

❖ **ענפי הלכה (האחרונים)**

"מכל אחד ואחד"

משנ"ב (יא): שאם יקח מאחת יש לחוש שמא זו מאותה שכבר נפטרה וא"כ הוי

סעיף ב: הפרשת חלה ביו"ט

סעיף ב: *הלש עיסה ביו"ט של פסח, לא יקרא שם לחלה עד שתאפה,

שאם יקרא לה שם אינו רשאי לאפותה (כיון שאינו אוכל נפש). ואם יניחנה כך, תחמיץ ואינו רשאי לשרפה ביו"ט (לפני שתחמיץ). ואם שכח וקרא לה שם, יטילנה לצונן וימנענה מלהחמיץ.

ב. הגה: ואם יש כהן קטן (פחות מט' שנים) שלא ראה קרי, או גדול שטבל לקריו, מותרים לאפות החלה בשבילו (סוד). ויש אומרים שאין מאכילין חלה בזמן הזה לשום כהן [מהרי"ן].

ג. יש אומרים דמותר לו ביו"ט (של פסח) ללוש פחות מכסיעור, כדי לפטור עצמו מן החלה [הר"ן].

❖ שורשי הלכה (המקורות)

א. פסחים (מו.): כיצד מפרישין חלה בטומאה ביו"ט? רבי אליעזר אומר לא תקרא לה שם עד שתאפה. בן בתירא אומר תטיל לצונן. אמר רבי יהושע לא זה חמץ שאנו מצווין עליו בבל יראה ובל ימצא, אלא מפרישתה ומניחתה עד הערב ואם החמיצה החמיצה. ופסקו הפוסקים – הלכה כרבי אליעזר. ופסק ר"ת: בדיעבד שקרא לה שם תטיל לצונן. כ"כ הגמ"י.

ב. הרי"ף: ודווקא בחלת ארץ ישראל אינה ראויה לכהן לכן לא יפריש. אבל חלת חו"ל שהיא דרבנן קורא לה בשם ומאכיל לכהן קטן שלא ראה קרי. והר"ש: התיר אף לכהן גדול שטבל לקריו. כ"כ הר"ן. אבל הר"ן – מחמיר.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

א. "לא יקרא לה שם"

מ"א (ד): פי' אם רוצה להפריש עוגה קטנה לחלה לא יקרא לה שם חלה קודם אפייתה אלא יקראנה עוגה. ואם לא רוצה להפריש רק אחר האפיה ואחר כך יפריש מאחת על כולן רשאי. כ"כ משנ"ב.

מ"א (ד): ודווקא כשבעליו קראו לה שם אבל באחר אף ע"פ שקורא לה שם אינו כלום, דאין לו רשות לתרום.

"ואם יניחנה כך, תחמיץ"

מ"א (ה): ואף על גב דהקדש הוא ואינו שלו מ"מ עובר בבל יראה הואיל ואם ירצה נשאל עליה והוי חולין. כ"כ משנ"ב.

"יטילנה לצונן וימנענה מלהחמיץ"

ב"י בשם הרא"ש: אבל לכתחלה לא יקרא לה שם על סמך שיטילנה לצוננן

אר"ח - סימן תנ"ז

"סאין מאכילין חלה בזמן הזה"

מ"א (ט): שאין מחזיקים אותו ככהן ודאי דדילמא נתחללה א' מאמותיו. כ"פ רש"ל ומהרי"ל. אבל הטור – פסק שמאכלים אותו. כ"פ הש"ך (יו"ד שכב) רק בפסח ולא בשאר ימות השנה.

ג. "ללוש פחות מכסיעור"

והפר"ח: חולק, אין לפוטרה לכתחילה מחיוב חלה, אלא צריך אחר האפיה לצרפם ולהפריש חלה. כ"כ נהר שלום והגר"א.

שלא לא יזהר יפה שיהיו המים צוננים. וכ' המ"א (ו) – ובימנו צ"ע אם המים שבבית נקראים צוננים, כיון שמתחממים קצת. ולכן אם ראה שהתחממו קצת, יחליפם במים אחרים.

"סלל ראה קרי"

משנ"ב: המחבר לא הזכיר היתר זה, דמיירי בחלת א"י שאינה נאכלת לכהנים בזמן הזה שכולנו טמאי מתים. והרמ"א מיירי בחלת חו"ל שאינה אסורה אלא למי שטומאה יוצאה עליו מגופו. לפיכך קטן או כהן גדול שטבל מותר בחלה.

או"ז סימן תנ"ז: דין מצווה ללוש המצה בע"פ, ובו

סעיף אחד

סעיף א: ללוש מצת מצווה בערב פסח

סעיף א: א. נוהגים שלא ללוש מצת מצווה בערב פסח עד אחר שש שעות שהוא זמן הקרבת קרבן פסח. ב. ובי"ד שחל להיות בשבת לשין בערב שבת אחר שש שעות (זכר לשאר שנים).

וכמו ששחיטת קורבן פסח אחר שש גם אפיית מצת מצווה. וכ"כ בירושלמי – אין יוצאים במצה ישנה אף שעשאה לפסח.

• טור בשם ר"א הגדול ור' שמואל הכהן – התירו. כ"כ בתוספתא – יוצאים במצה ישנה שעשה לפסח.

❖ שורשי הלכה (המקורות)

א. מתי אופים מצת מצווה?

• ✓ הטור – רק בערב פסח אחר שש שעות. דאיתקש לקורבן פסח, דכתיב "על מצות ומרורים יאכלוהו" (את קורבן פסח,

א"ח - סימן תנ"ח

ולכן טוב לאפות קודם פסח שאם יש משהו חמץ יתבטל. כ"כ מאמ"ר - האידנא מקלים מפני הדוחק, (זולתי המדקדקים), וכן ראוי לעשות כ"פ משנ"ב והרב יעקב יוסף זצ"ל.

מה הדין בשאר מצות?

ב"י - אף בשאר מצות יש להזהר ללוש אחר שש.

אבל פר"ח - בשאר מצוות אף מצווה ליכא. כ"כ עוד פוסקים.

מ"א (א): מצד הדין מותר לאפות מצה בפסח אך המדקדקים נוהגים לאפות הכל קודם פסח שאם יתערב משהו חמץ בתוכם יתבטל, מה שאין כן בפסח איסורו במשהו.

דין מצה שרויה

עולת שבת - אסור לבשל המצות אחר אפיה, שיש חשש שהיו חיטים מחומצים בעיסה וחוזר וניעור. אבל המ"א - אין לחוש, שאם לא כן אף לאוכלם בעין אסור. כ"כ א"ר וחק יוסף.

וכתב מחצית השקל - יש לאסור מטעם אחר, שמא לא כל הקמח גילוש ונשאר באמצע המצה, וכשיבשל יחזור ויחמיץ הכל. מכל מקום שע"ת (ת"ס) כ' - שמצד הדין אין לחוש לזה דאחזוקי איסורא לא מחזיקין ובפרט בימינו שנוהגין לעשות רקיקין דקים.

מנהג חב"ד להחמיר מאוד בעניין מצה שרויה אפי' בפה, ולכ תחילה אוכלים את המצה כשהיא יבשה, ורק אח"כ אוכלים שאר תבשילים.

ונחלקו עוד פסוקים. ✓הב"י פסק - המנהג לא ללוש לפני שעה ששית.

ב. הדין בע"פ שחל בשבת

• ✓רב מתניה - ילוש במוצאי שבת שהוא ליל פסח, שאם ילוש בע"פ יבואו לזלזל להקל במצוות (שיחשבו שמותר לאכול מהם בשבת, ועוד שיחשבו שהכנו בשבת ליו"ט).

• ורב האי גאון - המנהג ללוש ולאפות בערב שבת, וכן עדיף (שלא לאחר לליל יו"ט, ועוד שזרזין מקדימים לאכול מצת המצווה). כ"כ התוס'.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

"אחר שש שעות"

חק יעקב: מצד כהב"ח שצריך אחר שש ומחצה דווקא (שקורבן פסח קרב בשש ומחצה). אמנם במ"א ובא"ר - צידדו כהשו"ע דאחר שש, וכן פסק בבית מאיר וכ"מ בביאור הגר"א.

משנ"ב: הוכיחו הפוסקים דאין לחוש לזה, דעיקר היקש נאמר לענין אכילת מצה בלילה הראשונה שיהא זהיר לאכול קודם חצות כמו הפסח שהוא נאכל עד חצות, ולא לענין עשיית המצה. על כן בדיעבד ודאי שרי, ואפילו חודש או שני חדשים קודם פסח ועשאן לשם מצה כשר (לאפוקי הב"ח).

כ"כ בגדי ישע - מפני שיש דעות שאף בע"פ חמץ במשהו, וקשה מאוד להיזהר,

סימן תנ"ט: דין מקום וסדר לישת המצות, ובו ו' סעיפים

הנושאים שבסימן זה:

- סעיף א: לא ללוש במקום שיש חום 210
 סעיף ב: לא יניח העיסה בלא עסק 211
 סעיף ג: קיטוף העיסה 214
 סעיף ד: הטיפול בכלים ומים שהשתמשו בהם לעיסה 214
 סעיף ה: עבר ולש תחת השמש 216
 סעיף ו: הוספת קמח לעיסה רכה 217

סעיף א: לא ללוש במקום שיש חום

סעיף א: ^א אין לשין במקום השמש. וביום המעונן אסור תחת כל אור

הרקיע (אפילו במקום שאלו היתה החמה זורחת היה צל), משום דיומא דעיבא כוליה שמשא.

^ב הגה: וע"כ נהגו ליזהר מללוש נגד החלון הפתוח אפילו אין שם שמש, שמה יהיה מעונן ולאו אדעתיה [תרומת הדשן].

^ג וכן יס ליזהר מלהלוך המצות לתנור תחת הרקיע מגולה (ביומא דעיבא), וכן המים או הקמח [הגמ"י בשם סמ"ק ומהרי"ו].

^ד ולא יתקרב ללוש אצל התנור, מפני חום התנור [הרא"ש והטור].

המעונן אין ללוש תחת כיפת השמים. כ"כ הרא"ש והרמב"ם.

❖ שורשי הלכה (המקורות)

^א פסחים (מב.): דרש רבא: אשה לא תלוש בחמה. פרש"י: לפי שחום השמש מחממה.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

^א "אין לשין במקום השמש"

^ב פמ"ג: ואפילו בתוך הבית כל שהחלון פתוח כנגד השמש אסור.

^ב יומא (כח:): יומא דעיבא (יום המעונן) כוליה שמשא. וכ' הרי"ף – על כן ביום

אר"ח - סימן ת"צ

קורים ההלל בדילוג כמו בראש חודש.

❖ שורשי הלכה (המקורות)

ערכין (י.): שמונה עשר ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל... : שמונה ימי החג (סוכות), ושמונה ימי חנוכה, וי"ט הראשון של פסח...

שם: מאי שנא בחג דאמרי' כל יומא, ומאי שנא בפסח דלא אמרינן? לפי שימי סוכות חלוקים בקרבנותיהם (דפרי החג מתמעטין והולכין) ובפסח אינם חלוקים.

הטעם שאומרים הלל בדילוג:

● **שבולי הלקט בשם המדרש כ'** – לפי שטבעו המצרים בים בשביעי של פסח לא קבעו הלל שלם, ולכן גם בימי חוה"מ לא גומרים ההלל שלא יבאו לזלזל ביו"ט אחרון.

● **והכל בו כ' טעמו** – לפי שאין חיוב מצה בשאר לילות, מה שאין כן בסוכות שסוכה כל ז'.

● **ש' הכוונות כ'** – לפי שהאורות שנכנסו בליל פסח נשארים רק ליו"ט עצמו, ואחר כך מסתלקים.

סעיף ה: סדר קריאת הפרשיות בימי הפסח

סעיף ה: סימן הפרשיות של שמונת ימי הפסח, משך, תורא, קדש, בכספא, פסל, במדברא, שלח, בוכרא [מגילה לא.]. וזה הסדר לא ישתנה כי אם כשחל פסח ביום ה', שביום שלישי שהוא שבת קורא ראה אתה אומר אלי שהוא פסל, וביום א' ב' ג' קורין קדש, בכספא, במדברא [הרא"ש].

סיכום הקריאות בפסח לפי הימים

היום בחג	הסימן	הקריאה	הפרשה	טעמו
יו"ט	א	משך	משכו	ענייני פסח
	ב	תורא	שור או כשב	כולל כל המועדות
ימי חוה"מ	ג	קדש	קדש לי	יש בהם יציאת מצרים, וקוראים כסדרן בתורה
	ד	בכספא	אם כסף תלוה	
	ה	פסל	פסל לך	
	ו	במדברא	במדבר סיני	
יו"ט	ז	שלח	ויהי בשלח	קריעת ים סוף
	ח	בוכרא	כל הבכור	נזכר בה יציאת מצרים

סעיף ו: ס"ת שני בימי חוה"מ

סעיף ו: בכל ימי חוה"מ ושני ימים טובים אחרונים קורים (העולה הרביעי) בספר שני, בקרבנות המוספין שבפנחס, ומתחיל והקרבנות עד סוף פיסקא (וקדיש אומר רק אחר העולה הרביעי – ב"י והרי"ף), [שו"ע קפח-ג].

סעיף ז: יו"ט אחרון של פסח

סעיף ז: א. בליל יו"ט האחרון מקדשין על היין ואין אומרים זמן. ב. הגה: ולומרים בתפלה ובקידוש: זמן חרותנו, כמו ביו"ט ראשון [מהרי"ל ומנהגים]

כיש אומרים (מהר"א קלויזנר) שכתבו דיש לומר זמן שמחתנו לפי שהיו שמחים שטבעו בים.

❖ **ענפי הלכה (האחרונים)**
"מקדשין על היין"

הגר"א: מקדשין – בבהכ"נ. ואף שבלייל יו"ט ראשון לא מקדשים שאין לה עני בישראל שאין לו ד' כוסות, כאן מקדשין.

❖ **שורשי הלכה (המקורות)**

א. סוכה (מז): אמר רבי יוחנן אומרים זמן (שהחיינו) בשמיני של חג ואין אומרים זמן בשביעי של פסח, לפי שאינו רגל בפני עצמו.

ב. ד"מ (א): כתב במנהגים שלנו דיש לומר אף ביו"ט אחרון של פסח זמן חירותנו וכ"כ מהרי"ל, וכן המנהג. דלא

סעיף זז: ההפטרה ביום השביעי ושמיני של פסח

סעיף זז: מפטירין ביום שביעי וידבר דוד, וביום שמיני עוד היום בנוב לעמוד [מגילה לא].

ופרש"י: ומפטירין וידבר דוד – שהיא שירה כמותה, ומדבר בה מיציאת מצרים עלה עשן באפו וגו' וישלח חציו ופיצם וגו'. עוד היום – לפי שמפלתו של סנחריב בליל פסח היה.

סעיף ט: שבת חוה"מ פסח

סעיף ט: א. שבת שחל בחוה"מ, ערבית שחרית ומנחה מתפלל כדרכו של

שבת, ואומר יעלה ויבא בעבודה [הטור]. **ב.** ובמוסף אומר סדר מוסף יום חוה"מ, אלא שמזכיר של שבת ואומר: ותתן לנו את יום המנוח הזה ויום חג המצות הזה, וכן אומר: את מוספי יום המנוח הזה ויום חג המצות הזה, וחותרם מקדש השבת וישראל והזמנים.

ג. ומפטירים היתה עלי. הגה: ואין מזכירין בצרכת ההפטרה לפסח לא באמצע ולא בחתימה.

ד. ונוהגין לומר שיר השירים בצצת של חוה"מ, ואם שצת ביו"ט האחרון אומרים אותו באותו שצת, וכן הדין בצוכות עם קהלת. ונוהגין לומר רות בצצועות [אבודרהם]. והעם נהגו שלא לצדך עליהם על מקרא מגילה ולא על מקרא כתובים.

❖ שורשי הלכה (המקורות)

ב. ביצה (יו.): ובמוספין מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת ואומר קדושת היום באמצע. רבי אומר – אף חותרם בשל שבת. רש"י, הרי"ף והתוס' – פסקו כרבי שחותם אף בשל שבת, שאומר מקדש השבת וישראל והזמנים.

ג. מגילה (לא.): קורין בפרשת "ראה אתה אומר אלי", ומפטירין "היתה עלי".

ד. מ"מ (א): המנהג לומר בו שיר השירים אף אם שבת ביו"ט אחרון. וכתב אבודרהם (עמ' רמ) – נהגו העולם לקרות בחג המצות שיר השירים מפני שמדבר בגאולת מצרים, ובחג השבועות רות מפני שכתוב

בו (א כב) בתחילת קציר שעורים, ועוד שאבותינו שקיבלו התורה נתגייירו וכן רות נתגיירה, ובסוכות אומרים קהלת מפני שכתוב בו (יא ב) תן חלק לשבעה וגם לשמונה שהם ימי החג.

והמ"א (ח) כ' – בפסח שיר השירים מפני שמפורש בו ענין יציאת מצרים, ובסוכות קהלת מפני שהם ימי שמחה וכתוב בקהלת ולשמחה מה זו עושה, ורות בשבועות דאיתא בילקוט רות: מה ענין רות אצל עצרת שנקראת בזמן מתן תורה ללמדך שלא נתנה תורה אלא ע"י יסורין ועוני. וכתוב במסכת סופרים – הקורא ה' מגילות מברך על מקרא מגילה אפילו כתובה בין הכתובים. והמרדכי כ' – שאם היא כתובה בין הכתובים מברך על מקרא כתובים. הרב יעקב יוסף וצ"ל – והספרדים לא נהגו

סימן תצ"ד: סדר תפלת זוג השבועות, ובו ג' סעיפים

הנושאים שבסימן זה: _

- סעיף א: קריאת התורה בחג שבועות 359
 סעיף ב: הקריאה ביו"ט שני 360
 סעיף ג: איסור להתענות באיסור חג. מנהגי הרמ"א 361

סעיף א: קריאת התורה בחג שבועות

סעיף א: ^{א.} ביום חמישים לספירת העומר הוא חג שבועות, וסדר התפלה כמו ביו"ט של פסח, אלא שאומרים: את יום חג השבועות הזה זמן מתן תורתנו [הטור]. וגומרים ההלל [ערכין י.].
^{ב.} ומוציאין שני ספרים וקורין בראשון חמשה מבחדש השלישי עד סוף הסדר, ומפטיר קורא בשני וביום הבכורים ומפטיר במרכבה דחזקאל, ומסיים בפסוק ותשאני רוח.

❖ **שורשי הלכה (המקורות)**
 יתרו (מתן תורה), ומפטירין במרכבה דחזקאל.
^{ב.} מגילה (לא.): בעצרת קוראים וישמע

סיכום: הקריאות בחג השבועות לפי הטור.

יום	ס"ת ראשון	ס"ת שני	מפטיר
א דיו"ט	פרשת יתרו	פרשת פנחס "וביום הביכורים"	מברכה דחזקאל (א), ומוסיף ותשאני רוח
ב דיו"ט	'כל הבכור', דברים – ראה (טו-יט). ואם חל בשבת: מתחיל עשר תעשר (יד-כב)	כנ"ל	חבקוק ג: ויהי בהיכל קודשו

❖ **ענפי הלכה (המקורות)**
^{א.} "ביום חמישים"
^{ט"ז:} ומאחרין להתפלל ערבית בכניסת

שבועות בצאת הכוכבים כדי שיהיו ימי הספירה מ"ט יום תמימות. כ"כ פמ"ג ומשנ"ב. אמנם השל"ה כ' – שא"צ להיזהר רק בקידוש ולא התפילה. כ"כ הרב יעקב

יוסף זצ"ל.

לימוד בליל שבועות

זוהר (פרשת אמור): חסידים הראשונים היו נעורים כל הלילה ועוסקים בתורה, ומי שעושה כן נכתב בספר הזכרונות והקב"ה מברך אותו. וכ"כ האר"י ז"ל (בשער הכוונות) – דע שכל מי שבליילה לא ישן כלל ועיקר והיה עוסק בתורה מובטח לו שישלים שנתו ולא יארע לו שום נזק. וכ' מ"א – שכבר נהגו כן רוב התלמידים. כ"כ פר"ח, א"ר, רז, משנ"ב ועוד פוסקים.

מ"א (הקדמה): לפי שישראל היו ישנים כל הלילה והוצרך הקדוש ברוך הוא להעיר אותם כדאיתא במדרש, לכן אנו צריכים לתקן זה. וכ' כה"ח – לפי הסוד יש עניין גדול במה שקוראים ג' פסוקים ראשונים ואחרונים מכל התנ"ך, ולכן מי שלא יכול להיות ער כל הלילה יקרא לפחות פסוקים אלו מהתנ"ך.

משנ"ב: וצריכין ליוזר אותם הנעורים כל הלילה שלא לברך על נטילת ידים בבוקר רק אחר שעשה צרכיו קודם

התפלה ואז מברך על נט"י ואשר יצר. והרב יעקב יוסף זצ"ל כ' – אחר עמוד השחר יטול ידיו בלא ברכה, ויברך ברכות השחר. ולענין ברכת המעביר חבלי שינה בברכות השחר, הספרדים נוהגים לברכה, מכל מקום האשכנזים מחפשים למי שישן שיברך ויוצאם י"ח.

ב. "קוראים בראשון"

הרב יעקב יוסף זצ"ל: יש מהאשכנזים שנוהגים לעמוד בעשרת הדברות. והספרדים לא נהגו לעמוד, ואם נמצא במקום שעומדים, יעמוד כבר מתחילת העליה, שאז לא ניכר שעומד רק לעשרת הדברות.

"ומפטיר במרכבה דיחקאל"

חק יעקב: ונוהגין במקצת מקומות שגדול וחכם קורא זאת ההפטרה וסמך לדבר "ולא במעשה מרכבה אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו". כ"כ גר"ז ומשנ"ב. וטוב לקרות בחג בשבועות תהילים כיון שהוא יום פטרית דוד המלך.

סעיף ב: הקריאה ביו"ט שני

סעיף ב: ביום השני קורים בפרשת כל הבכור עד סוף סידרא, ומפטיר קורא כמו אתמול ומפטיר בחבקוק מן "וה' בהיכל קדשו" עד למנצח בנגינות (במדינות אלו מתחילין תפלה לחבקוק – מ"א). [שם].

סעיף ג: איסור להתענות באיסור חג. מנהגי הרמ"א

סעיף ג: א. אסור להתענות במוצאי חג השבועות. הגה: ואין אומרים תחנון מתחילת ראש חדש סיון עד ח' בו, דהיינו אחר אסרו חג [הגהות מיימוני ומנהגים].

ב. ונוהגין לשטוח עשבים בשבועות צ"ה והצתים, זכר לשמחת מתן תורה (שהיו שם עשבים סביב הר סיני). ונוהגין בכל מקום לאכול מאכלי חלב זיוס ראשון של שבועות. ונ"ל הטעם שהוא כמו השני תבשילין שלוקחים כליל פסח, זכר לפסח וזכר לחגיגה, כן אוכלים מאכל חלב ואח"כ מאכל בשר ואריכין להביא עמהם ז' לחם על השלחן שהוא במקום המזבח, ויש בזה זכרון לב' הלחם (וא"כ יהיו של חטים דוגמת שתי הלחם) שהיו מקריבין זיוס הזכורים.

בסיון א"ל משה לקדשם לקבלת התורה (ואח"כ ג' ימי ההגבלה).

פר"ח: הספרדים אין אומרים תחנון עד יום י"ג בו, משום דהוי ליה תשלומין כל שבעה, כ"כ א"ר בשם שכהנ"ג.

ב. "לשטוח עשבים בשבועות"

מ"א (ה): אף ביו"ט עצמו מותר אפילו אם אותן עשבים אין ראויין למאכל בהמה כיון שחשב עליהן מבעוד יום שרי לטלטלן. אכן אם חל שבועות במוצאי שבת אין לשוטחן בשבת כיון שכונתו לצורך יו"ט ואין שבת מכין ליו"ט, אלא ישטחם ביו"ט עצמו. כ"כ משנ"ב.

מ"א (ה): נוהגין להעמיד אילנות בבה"כ ובבתים, ונ"ל הטעם שיזכירו שבעצרת נידונין על פירות האילן ויתפללו עליהם. והגר"א – ביטל מנהג זה משום שעכשיו הוא חק העמים להעמיד אילנות בחג שלהם.

❖ שורשי הלכה (המקורות)

א. האגור בשם ה"ר ישעיה: אסור להתענות במוצאי חג שבועות אפילו בזמן הזה וזהו איסורו חג שאמרה תורה עשו איסור לחג. ובירושלמי קורא לאסרו חג בן המועד, ואסור לומר צידוק הדין כי אם ביחיד. כ"פ שו"ע.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

א. "אסור להתענות"

מ"א (ג): טעמו – מפני כשחל עצרת בשבת היה יום טבוח הקרבנות אחר השבת (והוא כיו"ט). הנשים מותרות במלאכה באסרו חג (שלטי גיבורים). כ' משנ"ב – ולפי טעם זה באסרו חג שאחר סוכות מותר להתענות, אכן מדברי הגר"א משמע דגם שם אין להתענות וכ"מ בב"י.

מ"א (ד): מתחילת ר"ח סיון – דמיד בב'

או"ח - סימן תצ"ד

"לאכול מאכלי חלב"

טעמו:

■ מ"א (ו) – לפי הזהר אותן ז' שבועות (ימי ספירת העומר) הוי כשבעה נקיים לישראל, דוגמת אשה המטהרת מנידתה. וידוע שדם נעכר ונעשה חלב, והיינו מדין לרחמים.

■ והרמ"א – כמו השני תבשילין שלוקחים בליל פסח, זכר לפסח וזכר לחגיגה. ולכן עושים בשבועות זכר לשתי הלחם.

■ משנ"ב בשם גדול אחד – כשקבלו את התורה, התחדשו דינים: שחיטה, בשר

בחלב ועוד. כשירדו מן ההר לביתם לא מצאו מה לאכול, כי אם מאכלי חלב. כי לבשר צריך הכנה רבה לשחוט, לנקר, למלוח ולבשל בכלים חדשים כי הכלים הקודמים היו טריפה, ע"כ בחרו להם לפי שעה מאכלי חלב ואנו עושין זכר לזה. חק יעקב בשם הכל בו: גם נהגו לאכול דבש, שהתורה נמשלה לדבש וחלב.

"צ' לחמים"

מ"א: דאסור לאכול בשר וחלב מלחם אחד ויש בזה זכרון לשתי הלחם.

שאלות ממבזוני הרבנות הראשית**הוראות לנבחן:**

1. יש לכתוב בכתב יד ברור וקריא.
2. אין לכתוב את שם הנבחן או כל סימן מזהה אחר בתוך מחברת הבחינה. מבחן שימצא עליו סימן מזהה – לא יבדק והנבחן יוזמן לוועדת משמעת.
3. לתשומת לבכם: דפי הטיוטה לא ייבדקו!
4. חלק א' - עיון - 7 שאלות, חובה לענות על 6 מתוך 7 שאלות. נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 6 התשובות הראשונות למעט אם הנבחן סימן בעיגול סביב 6 התשובות שמבקש לבדוק.
5. חלק ב' - בקיאות - חובה לענות על 2 מתוך 3 שאלות, נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 2 התשובות הראשונות למעט אם הנבחן סימן בעיגול סביב 2 התשובות שמבקש לבדוק.
6. חלק ג' - יישום - חובה לענות על 2 מתוך 3 שאלות, נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 2 התשובות הראשונות למעט אם הנבחן סימן בעיגול סביב 2 התשובות שמבקש לבדוק.

בחינות הסמכה רבנות

7. בחלק א' – עיון – יש לציין בכל תשובה את מקורות הדין, דעות הראשונים, ופסיקת ההלכה.
8. בחלק ב' – בקיאות – יש לציין את דעת השו"ע, הרמ"א, ונו"כ.
9. בחלק ג' – יישום – יש להתייחס למקרה, לבירור ההלכה והדין כולל ציון דעות הראשונים ופסיקת ההלכה.
10. יש לענות בנפרד על כל חלק מחלקי השאלה.
בהצלחה !!!!

בחינה בהלכות פסח ויום טוב – אב תשע"ז

חלק א' – עיון. יש לענות על 6 שאלות מתוך 7 שאלות

1. מה הטעם שאין להראות סכין לחכם ביום טוב? פרט שיטות הראשונים והנפקא מינה למעשה.
2. האם המלאכות דלהלן מותרות ביום טוב: א. הגעלת כלים, ב. ליבון ג. טבילת כלים ד. גרם כיבוי?
3. אפיית פת ביום טוב, מה הדין בדברים הבאים: א. מדידת הקמח ב. ניפוי הקמח ג. הפרשת חלה?
4. שני ימי ראש השנה האם מותר לבשל או לחמם מאכלים מיום אחד לחבירו?
5. א. כתוב שיטות הפוסקים האם מותר להניח עירוב תבשילין עבור יום טוב אחר? ב. לא הניח עירוב תבשילין האם מותר בהדלקת נר?
6. מצה שרויה: א. האם יוצאים בה לכתחילה או בדיעבד ב. זקן או חולה ג. שרויה ביינן או בשאר משקין ד. בכלי שני?
7. באר מהו איסור "חדש" והאם אוסר את הכלים? האם נוהג בחו"ל ובתבואת גוי? ומה הדין כשיש ספק אם יש בו איסור חדש?

חלק ב' – בקיאות. יש לענות על 2 שאלות מתוך 3 שאלות

1. מה טעם איסור עשיית מלאכה ערב פסח אחר חצות? מה דינו ע"י נכרי? והאם איסור זה נאמר גם כשעושה מלאכה בחינם או לצורך עצמו? ואיך הדין קודם חצות ובלילה שלפניו?
2. א. באלו נרות אין בודקים את החמץ ומדוע? ומה הדין כשעבר ובדק בהן? ב. לא בדק בלילה האם ביום צריך בדיקה ע"י נר? פרט!
3. האם מותר להדליק נר ביום טוב במקרים הבאים, פרט: א. ביום או בלילה, ב. בבית הכנסת, ג. יארצייט, ד. בברית מילה, ה. כתוב דעתך מה הדין, בזמן

הזה כשיש אור חשמל?

חלק ג' – יישום. יש לענות על 2 שאלות מתוך 3 שאלות

1. האם מותר לעשות מנגל ביום טוב עצמו? האם מותר לחתוך את הירקות על ידי מכשיר "סלייסר" (קוצץ ירקות ידני)?
2. מה הדין להתקלח או לטבול בחג? פרט: מים קרים או חמים, שהוחמו בבוילר או בדוד שמש?
3. עוגיות לפסח שנילושו במי פירות ("פפושדו"), מה הנידון ההלכתי בענין זה?

הלכות פסח ויו"ט – מועד ניסן תשע"ט

חלק א' – עיון. יש לענות על 6 שאלות מתוך 7 שאלות. יש לציין בכל תשובה את מקורות הדין, דעות הראשונים, ופסיקת ההלכה.

1. האם עוברים על איסור "בל יראה" כאשר גוי הפקיד אצל יהודי חמץ עד לאחר ימי הפסח? פרט.
2. מצא חמץ בביתו בפסח כיצד ינהג? פרט כאשר מצא: א. ביום טוב? ב. בחול המועד? ג. יום טוב שני?
3. מצה או מרור שנעשתה בהם עבירה האם ראויים לצאת בהם ידי חובה? פרט את האופנים השונים!
4. האם מותר לאפות מצות בתנור שאפו בו בימות השנה חמץ? ומה הדין כאשר אפו באותו תנור חמץ ומצה יחד?
5. תבשיל שנתבשל בימות הפסח ונמצא בו גרגיר חיטה או שעורה, מה דין התבשיל? הכלים? והאם מותר למוכרו לנכרי?
6. האם מותר לחלוב בהמה ביום טוב? פרט באופנים הבאים: א. על ידי ישראל? ב. על ידי גוי? ג. בהמה העומדת לאכילה או לחליבה? ד. יום טוב שני של גלויות.
6. כתוב שיטות הפוסקים האם מותר להניח עירוב תבשילין עבור יום טוב אחר? ומה הדין כאשר לא הניח עירוב תבשילין האם מותר בהדלקת נר?

חלק ב' – בקיאות. יש לענות על 2 שאלות מתוך 3 שאלות יש לציין את דעת השו"ע, הרמ"א, ונו"כ.

1. מה הטעם שאין לשין אלא במים שלנו? האם יש זמן מסויים שצריך לשאוב את המים? ומה הדין לענין דיעבד שאפו מצות ללא מים שלנו?
2. בליל הסדר כאשר לא הספיק לאכול את הכזית מצה הראשון או את המרור לפני

בחינות הסמכה רבנות

חצות הלילה, האם יברך עליהם? והאם אפשר לברך על ההלל לאחר חצות?
 3. האם מותר במצת מצווה לעשות אחת מהפעולות הבאות על ידי גוי או קטן: א.
 לתת מים לתוך הקמח? ב. ללוש? ג. לאפות? ד. לעשות חורים? ומה הדין כשגדול
 ישראל עומד על גבם?

חלק ג' – יישום. יש לענות על 2 שאלות מתוך 3 שאלות. יש להתייחס למקרה, לבירור
 ההלכה והדין כולל ציון דעות הראשונים ופסיקת ההלכה.

1. בקהילה מסויימת בחו"ל אפו מצות, אך באותו אזור לא היה בנמצא קמח ששמור
 משעת קצירה, האם אפשר בדיעבד לאפות מצות מקמח שנקנה מן השוק או מן הגוי
 ולאוכלם בליל הסדר או בשאר ימות החג?
2. חולה שיצא מבית החולים בערב פסח, או בריא שנזכר ביום י"ד בניסן שלא גזז את
 ציפורניו או שלא הסתפר, כיצד יעשה? פרט.
3. אדם שגר בשכונה מעורבת עם גויים, וביום טוב עצמו הקיש שכנו הגוי על דלתו
 והביא לו פירות, האם הפירות מותרים באכילה? פרט

בחינה פסח ויו"ט – ניסן תשפ"א

חלק א' – עיין. יש לענות על 7 שאלות מתוך 8 שאלות, יש לציין בכל תשובה את
 מקורות הדין, דעות הראשונים, ופסיקת ההלכה.

1. הכנה מיום טוב ליום טוב או מיום טוב לשבת – כשלא הניח ערוב תבשילין:

א. מתי מותר, מתי אסור, פרט את דין מזיד, שוגג, והערמה?

ב. להכין לגוי או לכלבים?

ג. מה דינו אם הכין?

ד. כשבלייל יום טוב ראשון של פסח יש לו מצה שאפה מבעוד יום ורוצה לאפות

עתה אחרות – מה דינו?

2. עיסוק בכבודו של מת ביום טוב וחול המועד. מת גדול או קטן בשבת או יום טוב

ראשון או ביום טוב שני:

א. מתי יקברוהו ועל ידי מי?

ב. מהי צורת לווייתו?

3. אילו מצרכי המת ניתן לעשות בחולו של מועד?

4. איסור מלאכה בחול המועד.

א. מה יסוד האיסור?, פרט את דעות הראשונים וסברותיהם. ובאר לפי זה למה הותרו

מלאכות מסוימות.

- ב. מה הן חמש המלאכות שהותרו בחול המועד

בחינות הסמכה רבנות

5. גוי או יהודי שהפקידו או מניחו אצל ישראל או גוי – חמץ.
 - א. האם יש חיוב לבערו?
 - ב. מה הדין כשהנפקד ייחד מקום לחמצו של הנכרי ?
 - ג. כשישראל קיבל את החמץ מגוי האם ומתי יועיל להפקידו בידי גוי אחר, או להחזירו למפקיד?
 6. "על חמץ דגן גמור ענוש כרת, ועל עירובו עובר בלאו דברי רבי אליעזר, וחכמים אומרים... על עירובו בלא כלום":
 - א. כיצד פירשו ופסקו רבותינו הראשונים מחלוקת זו?
 - ב. האם בדברי רבי אליעזר נכלל גם חמץ נוקשה, מה ההוכחה לכך מדברי רש"י?
 - ג. עבר ולא ביערו מה דינו לאחר הפסח?
 7. ספירת העומר.
 - א. מצוות ספירת העומר על מי היא מוטלת? ומדוע סופרים גם ימים וגם שבועות? ומה הדין אם השמיט אחד מהם?
 - ב. המתפלל עם הציבור מבעוד יום כיצד ינהג, בחול, בשבת ומוצ"ש?
 - ג. מי ששאלו חברו כמה ימי הספירה או שהוא עצמו אינו יודע כמה מונים היום, או שבשעת הברכה סבר שהיום חמישה ולבסוף נזכר שהיום שישה, כיצד ינהג? פרט.
 8. הכשרת כלי הבית לחג הפסח.
 - א. כיצד היא הכשרת סכינים, שפודים, חצובות, מחבתות, גביעים בעלי ידית של שנהב או עץ?
 - ב. האם מועיל עירווי מכלי ראשון או כלי שני להכשרת כלים ושולחנות?
 - ג. מה דינם של שפוד שנצלה בו בשר לפני פסח או כלי שנמלח בו בשר קודם פסח - והמלח בהם לא נבדק מחמץ?
- חלק ב'- יישום. יש לענות על 3 שאלות מתוך 4 שאלות יש לציין את דעת השו"ע, הרמ"א , ונו"כ.
1. ראובן יש בבעלותו כמה אופקי פרקמטיה:
 - א. בנק משכנתאות וערבויות נבאר כיצד והאם יכתבו שטר הלוואה.
 - ב. חנות לממכר כלי בית בגדים ומוצרי מזון [פירות וירקות, יין, ותבלינים שמים].
 - ג. חברה לאיתור הזדמנויות עסקיות.
 - ד. עתה הוא ערב פסח ופנה ראובן לרבו לדעת היאך ינהג על פי ההלכה בימי חול המועד בכל אפיק השקעה.
 2. שמעון כהן מכהן כראש מועצה וראש המועצה הדתית, בעירו מתבצעות עבודות תשתית רבות ומגוונות לרווחת התושבים, והוא אחראי על עניני הדת מתוקף תפקידו במועצה

בחינות הסמכה רבנות

- הדתית, לפני החג ההולך וקרוב פנה ראש המועצה לרב המקומי שיואל להורות לו האם:
- א. יוכל להמשיך את עבודות העיריה בחול המועד?
 - ב. מתוקף אחריותו על עניני הדת בעירו הוא אחראי על כשרות ספרי התורה בעיר וברצונו לדעת האם בחול המועד מותר לכתוב ס"ת או לתקנו אם ימצא בו טעות או קרע?
 - ג. האם מותר לפתוח את בית הדין של המועצה הדתית בכדי לדון או לערוך שטרי קידושין, כתובות, גיטין, צוואות, פרוזבול?
 3. יהודה מתעתד לחוג את חג הפסח אצל ילדיו מחוץ לעיר, ואינו יודע האם יישאר אצלם כל החג או רק בימים הראשונים, או יחזור לביתו לפני החג לסידורים אחרונים, בנו שכר עבורו דירה מרווחת לצורך ימי שהותו בעירו,
 - א. כיצד ינהג בעניין בדיקת חמץ בביתו?
 - ב. כיצד ינהג בעניין בדיקת החמץ בדירה ששכר בנו עבורו?
 4. לרגל המצב והמגבלות מארגן בנימין מניין מצומצם בבית כנסת על פי התקן שנקבע, כיוון שאינו בקי בכל ההלכות בחג, פנה אל רבו בכדי לדעת מספר הלכות שסבור שיהיו מעשיות בחג,
 - א. האם מחויב בבדיקת חמץ בבית הכנסת? והאם יוכל לשלוח את בנו הקטן או אשתו לכך?, פרט דין דיעבד?
 - ב. האחראי על הניקיון הוא גוי, האם יש למנוע ממנו להיכנס עם חמץ לבית הכנסת?
 - ג. מתי יאמר קדיש שאחר קריאת התורה בחול המועד או בשבת חוה"מז באיזה נושא מפטירין בחג הפסח, וכיצד חתימת ברכת ההפטרה בשבת חול המועד?
 - ד. האם גומרים את ההלל בחול המועד פסח וביו"ט האחרון, ומדוע?
 - ה. שכח יעלה ויבוא בתפילת החג או בברכת המזון?
 - ו. האם אפשר לאכול חמץ מיד במוצאי יום טוב האחרון לפני תפילת ערבית והבדלה.

לעילוי נשמת

ר' שלום אהרון חיים בן מרים

ירושלמי

שנפטר לאחר ייסורים קשים

בכ"ח טבת תשמ"ז

ת.נ.צ.ב.ה

וְאַתָּה לֹךְ לְקַץ וְתָנוּחַ
וְתַעֲמִיד לְגִרְלָךְ לְקַץ
הַיָּמִין (דינאל יב, יג):

ברכת רפואה שלמה ושלווה

לראש משפחתנו

נעימה גולסטן בת חיית ירושלמי

מלך מלכים המלכים יתן לה רפואה שלמה רפואת הנפש ורפואת הגוף,
שפע טובה וברכה ותזכה לכל הברכות. הצלחה והרווחה בשקט ושלווה,
בשרות טובות ונחת מכל יוצאי חלציה

ולכל בניה, בנותיה, חתניה, כלותיה, נכדיה
וניניה

למשפחת עדנה וישראל דימנט
וכל בני ביתם

למשפחת בנימין ורחל ירושלמי
וכל בני ביתם

למשפחת ליאורה ואהוד מזרחי
וכל בני ביתם

למשפחת יעקב ישראל ואפרת
ירושלמי וכל בני ביתם

למשפחת שושנה ושולם ישר
וכל בני ביתם

למשפחת שמואל וחיה ירושלמי
וכל בני ביתם

למשפחת משה ונורית ירושלמי
וכל בני ביתם

למשפחת לאה ואילן הירשנברג
וכל בני ביתם

למשפחת אריה, וצינה ז"ל
וכל בני ביתם

"כִּי-בִי, יִרְבּוּ יְמֵיךָ, וַיִּסְיָפוּ לָךְ, שְׁנוֹת זָמַיִם"

לעילוי נשמת

לעילוי נשמת ציונה בת יעל		
טוביה בן זאב	מרים בת רבי ולאה י"ז כסלו תש"ט	שמואל בן יחזקאל וחנה כ"א ניסן תש"ד
מכלוף בן יעקב	דוד בן שרה	חיית בת שלום ורחל
אהוד מיכל לילך וורד בני דוד אורלי בת ברכה	דוד בן שמואל ומרים נפטר כז שבט תשס"ד	אהרון חושכו בן יחזקאל נפטר כ"ז ניסן תשמ"ד סולטן חושכו בת רחמים ומורבריד נפטרה ז תשרי תשמ"ז
מנשה בן דינה	שושנה פלורה בת שמואל חיים נלב"ע כז אלול תשס"ג	י"ג תשרי תשס"ג
יעקב בן יוסף נלב"ע כ"ה טבת תשמ"ד יחזקאל בן דוד בקל נלב"ע כ"ד תמוז תשס"ו	משה רוז בן חווה יהודה בן יעקב פלולי נלב"ע י"ז תמוז תשס"ו אהרן בן בנימין	ישראל בן זאב ערד נלב"ע י' אדר תשס"ז
יעקב בן עובדיה		
להצלחה		
בריאות איתנה אריה בן נעימה גולסטן לישראל בן יעל. יפה בת חנה וחנה בת גוהר.	זיווג טוב והגון במהרה לבניו ולבנותיו של אהרן עזרא בן אסתר להצלחת מתן בן שמואל ובני משפחתו	למילוי משאלות לבו של התורם האלמוני הצלחה לשירה בת שמואל ובני משפחתה
הצלחה לאהוד בן שמואל ובני משפחתו	הצלחה לשלום חי ישעיהו בן שמואל ומשפחתו	ברכת הצלחה ובריאות למשפחת לוגסי
בריאות איתנה לחיה בת יעקב ושושנה פלורה ובני משפחתה	לרפואה שלמה ללאה יפה בת נעימה גולסטן.	בריאות איתנה לשמואל בן נעימה גולסטן ובני משפחתו
יוסף ציון בן מרים		